

ŽIVOT

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS LIPIEC • JÚL • ČERVENEC • ČÍSLO 7 1974 ROČNÍK 17 cena 1 zł

Ojczyszna

...Kraju mój, kraju barwny
pelargonii i malwy,

kraju węgla i stali,
i sosny, i konwalii,

grudka twojej ziemi w ręku
świeci nawet po ciemku;

tyś mój w śniegu, w spiekocie,
tu dziad spoczął, tu ojciec;

trawa, trawa szmerliwa
białe kości odkrywa.

A nam, którzyśmy w drodze,
niechaj flaga łopoce,

żeby dźwięcał dźwięk kielni
najcześniej — najrzetelniej —

żeby siła w ramionach,
żeby trud nasz wykonać —

przy stali i przy zbożu,
na lądrze i na morzu —

żeby blask szedł z dni naszych,
dni mozołnych, odważnych,

w wiek sławą złotolistną,
nuto święta, ojczyzno.

KONSTANTY ILDEFONS GAŁCZYŃSKI

XXX

„Ide o veľkú vec — o to, aby sme v období života jedného pokolenia vybudovali druhé Poľsko — Poľsko bohatšie, zodpovedajúce ašpiráciám občanov modernej, priemyselnej krajiny.“

EDWARD GIEREK

K VÝZNAMNÉMU JUBILEU

O niekoľko dní, po tridsiatykrát privítame historické výročie Júlového manifestu, dokumentu, ktorý je aktom zrodu ľudového Poľska, akým sa Poľský výbor národného oslobodenia obrátil na národ s nezabudnuteľnými slovami: „Rodáci! Odibila hodina oslobodenia!“

Privítame toto významné celonárodné výročie radosťou a s pocitom hrdosti a spokojnosti s revolučnými zmenami vo všetkých oblastiach nášho života, ktoré sme dosiahli v priebehu tridsiatich rokov.

V dňoch jubilea vzdáme zároveň hold všetkým tým, ktorí sa nedozili našich dní, a ktorí sa svojím bojom za slobodu a prácou pre krajinu priniesli o dnešnú podobu našej vlasti.

V uplynulých tridsiatich rokoch sme pozdvihli krajinu z ruín a spálenísk — z požiarov druhej svetovej vojny, ktorá bola pre Ľudstvo najväčšou dejinnou kataklizmom, aká ju dovedlo kedykoľvek postihla. Ten, kto na vlastné oči neviel more ruín a zničení v Poľsku, kto nepoznal vtedajšiu biedu, ten si iba ľahko môže predstaviť, aké ľahkosti museli zdolať Ľudia, ktorí v prvých rokoch slobody chytili čakany a lopaty, obrábali pôdu, otvárali školy, odovzdávali do prevádzky závody a bane, rekonštruovali zničené mestá, gazdovstvá a dediny, nevyhnutne pre zorganizovanie života v spoločnosti. A predsa hlavné ľahkosti oných prvých povojnových rokov zdolať nebyvky rýchlo a už tri roky po vojne začali industrializáciu krajinu naplánovanú v obrovskom meradle, bez ktorej by nebola možná likvidácia stáročnej sociálnej a hospodárskej zaostalosti.

V tézach na 30. výročie PIER čítame: „20. storočie určuje dva póly poľských dejín: Na začiatku storočia — porobu, biedu, zaostalosť, národné a triedne utláčanie, nedostatok historických perspektív, a na jeho konci — víziu vysoko rozvinutého, bohatého, silného, šťastlivého Poľska.“ A keď táto cesta revolučných premien bola ťažka a nevyhli sme sa rozličným prekážkam — urobili sme podstatný zvrat v dejinách Poľska. Vybudovali sme moderný priemysel a rozvinuli sme poľnohospodárstvo. Nenávratne sme zlikvidovali nezamestnanosť a biedu, analabetizmus a neistotu o zajtrajšok. Zmenili sme spoločenské vzťahy. Všeestranne sme rozvinuli osvetu a kultúru. Nikdy doteraz sme nemali tak bezpečné hranice ako teraz a tak priateľských susedov za medzou, s ktorými nás spájajú hlboke ideové zväzky a úzka spolupráca. Vďaka svojmu spojenectvu so Sovietskym zväzom a krajinami socialistického spoločenstva, vďaka výsledkom dosiahnutým v ekonomike a kultúre, Ľudové Poľsko si získalo význam a účtu všetkých nárokov sveta a príčinuje sa tiež o uvoľnenie medzinárodného napäťa a o výrazstvo mieru v Európe a na svete.

Naše revolučné premeny sú nerozlučne spojené s oslovením poľskej zeme hrdinskou Sovietskou armádou a vojakmi Poľskej armády bojujúcimi po boku sovietskych druhov v zbrani, ktorých podporovali partizánske boje v krajinе. Na bojiskách od Lenina až po Berlín vyrástlo poľsko-sovietske bratstvo v zbrani, upevňovalo sa spojenectvo so Sovietskym zväzom. Bolo to možné vďaka tomu, že vedúcu úlohu v Poľsku prevzala robotnícka trieda, na čele ktorej sa ešte v rokoch boja s okupantmi postavila Poľská robotnícka strana a potom, po zjednotení poľského robotníckeho hnutia roku 1948 — Poľská zjednotená robotnícka strana, vedúca krajinu na ceste výstavy socializmu.

Výrazstvo socializmu v Poľsku dalo triedny charakter poľsko-sovietskemu priateľstvu, trvalý a opierajúci sa na ideoom spoločenstve i na spoločenstve životných záujmov oboch krajín. Predpoklady tejto novej zahraničnej politiky Poľska boli zverejnené už v prvom programovom dokumente PRS „Za čo bojujeme“, formulovala ich programová deklarácia Krajinskej národnej rady a Manifest PVNO hlásal, že „trvalé spojenectvo s našimi priamy susedmi, so Sovietskym zväzom a Československom, bude podstatnou zásadou poľskej zahraničnej politiky.“

Vďaka podpore Sovietskeho zväzku boli na konferencii v Postupimi s konečnou platnosťou ustálené poľské hranice na Odre a Lužickej Nise. Opierajúc sa o dlhoročnú pomoc a vzájomne prospiešné hospodárske zmluvy s Krajinou sovietskej, Poľsko mohlo zlikvidovať následky vojnových zničení a premeniť sa na priemyselný štát vzbudzujúci uznanie vo svete.

Vzájomná, mnohostranná spolupráca, ktorá nás dnes spája so Sovietskym zväzom a krajinami nášho spoločenstva, dostáva v súčasnosti kvalitnejší ráz v súvislosti s realizáciou programu integrujúceho socialistické štaty v rámci RVHP. Tak plodné spojenectvo a priateľstvo môže stvárať iba socialistické zriadenie, v ktorom vzťahy medzi štátmi sú opreté na leninských ideáloch na spoločenstve triednych záujmov a na zásadách proletárskeho internacionalizmu.

Už viac ako tri roky sa rozvoj Poľska vyznačuje novou, veľkou dynamikou, je oveľa všeobecnejší. Ako konštatovalo 14. plénum ÚV strany, urýchlene sa realizuje ambiciozny akčný program schválený na VI. zjazde PZRS, rozšírený na Prvej celoštátnnej straničke konferencii a obohatený na ďalších plenárnych zasadnutiach ÚV strany. Tento program si získal všeobecnú podporu a do života ho bežne uvádzajú milióny pracujúcich. Jeho doterajšia realizácia priniesla už výdatné zlepšenie životných podmienok našej spoločnosti, ekonomicky upevnila našu krajinu a dynamizovala jej industrializáciu. V spoločnosti sa upevnilo ovzdušie viery vo vlastné sily, viery v poctivú prácu a aktívnu činnosť, viery v presvedčenie o veľkých možnostiach socialistického Poľska. Hoci ešte stále pocíujeme rôzne nedostatky v našom živote, výsledky, ktoré sme dosiahli, sú autentické a stále viditeľnejšie.

Dôkazom veľkej aktivity poľskej spoločnosti je zvýšené výrobné úsilie a masový rozvoj spoločenských činov na počesť Júlového sviatku. Do tohto úsilia a záväzkového hnutia prispieva svojim podielom aj každý občan Ľudového Poľska českého a slovenského pôvodu, každý činiteľ a člen Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Našlo to svoj konkrétny výraz v záväzkoch prihlásovaných vo všetkých mestnych skupinách a na obvodných výboroch, ako aj na Ústrednom výbore našej organizácie a v činnej aktívnej práci v povolaní a spoločenských práceach členov KSČaS, o čom sme už mnohokrát písali a píšeme aj v tomto čísle.

Tieto najcennejšie spoločenské javy musíme ešte viac zovšeobecňovať, lebo iba naša vlastná práca, úcta k nej, stále vyššia efektivita a naše schopnosti spôsobí, že je stále reálnejšia veľká perspektíva vytýčená stranou. Je to perspektíva Poľska s rozvinutou socialistickou spoločnosťou, blahobytneho, s vysokou duševnou a hmotnou kultúrou, ktoré najkratšie a najvýstížnejšie pomenoval Prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gierek: DRUHÉ POESKO.

Dovoľte, drahí čitateľia, krajanke a krajania, že k blahoželaniam, ktoré dostanete v dňoch tohto významného jubilea Ľudového Poľska, k blahoželaniam Ústredného výboru KSČaS a redakčného kolektívu, nachádzajúcim sa na inej stránke tohto čísla, sa pripojím aj ja a záželám Vám veľa ďalších úspechov v povolaní a v spoločenskej práci, splnenie Vašich plánov a úmyslov, mnoho radostí a spokojnosti vo Vašom živote a v živote Vašich rodín.

ADAM CHALUPEC

TRÍCETILETÍ V ODDÍLU KSČaS V ZELOVE

Zelov, intenzívne se modernizujúci a rozvíjajúci stredisko textilného průmyslu s novými sídliskami využívajúcimi nad staré domy, sídlo mestských úradov a sdržených obcí s dobре prosperujúcim zemědělstvím (ačkoliv půda zde není právě nejlepší) chvályhodně využívá šanci společenskohospodářského rozvoje, jehož možnosti jsou těsně spojeny s novou politikou strany, s perspektivami, jež rýsuje heslo výstavy druhého Poľska. V Zelově, který postoupil na hospodářském žebříčku, zlepšují životní podmínky obyvatel, spojují brigádnickou práci s prostředky obyvatelstva, se snahami oblastních orgánů i místních podniků za účelem řešit nejnežádavější potřeby, podmiňující další rozvoj města, již úspěšně realizovaný, přispívající k úpravě a zvelebování města i obce se zachováním její regionální odlišnosti.

Třicetiletí lidového Poľska uvítali zelovští Češi usilovnou prací na svých pracovištích, prací společenskou a brigádami k prospěchu města i svého OV KSČaS, který zde existuje již sedmnáct let. U příležitosti oslav tohoto jubilea dne 9. června t.r. uspořádal zdejší OV Kulturní společnost Čechů a Slováků v Poľsku slavnostní akademii, již předsedal místopředseda ÚV a předseda OV KSČaS v Zelově Jan Novák. Příležitostný projev přednesl předseda hlavní revizní komise a

tajemník OV Wacław Luščiński. V druhé časti akademie vystoupil se zpěvem a recitacemi dětský soubor, jehož vedoucí je Mirona Czyżkowá a mládežnický soubor vedený Trandou. Akademie se zúčastnili: předseda ÚV KSČaS Ján Molitoris, místopředseda ÚV KSČaS Adam Chalupec, tajemník ÚV Augustin Andrašák a člen ÚV, předseda OV KSČaS na Spiši František Kurnát.

Téhož dne se před akademii konala pracovní porada předsednictva ÚV a Obvodního výboru KSČaS v Zelově, věnovaná otázkám plánu organizační a kulturněosvětové práce tohoto oddílu, jeho účasti na oslavách třicetiletí PLR a volebním schůzím v Zelově, Kučově a Gěsiinci před VI. sjezdem KSČaS.

Porady se zúčastnili: zástupce administrativního oddílení Vojvodského výboru PSDS v Lodži s. Bolesław Mozzolini, první tajemník MV a OV PSDS v Zelově s. Józef Tosik, náměstek ředitelky oddělení pro vnitřní záležitosti Vojvodského úřadu v Lodži s. Eugeniusz Świeciak, poslanec a předseda MV FNJ s. Bronisław Cieniewski, náčelník města Zelova a sdržených obcí s. Marek Skałecki a vedoucí oddělení pro vnitřní záležitosti Okresního úřadu s. Julian Korczak.

K otázkám, projednávaným na poradě a k přijatým usnesením, se vrátilo.

BRAVO POLIACI!

Mužstvo Poľska na 10 futbalových majstrovstvách sveta vybojovalo v krásnom štýle striebornú medailu. Poliaci boli veľkým prekvapením MS, bojovali nádherne a prehrali iba jeden zápas s aktuálnym majstrom sveta, mužstvom NSR. Gratulácie „strieborným Poliacom“ zaslal prvý tajomník ÚV PZRS E. Gierek a ministarský předseda PIER P. Jaroszewicz. Na snímke, v poslednom rade zľava doprava: J. Tomaszewski, J. Domarski, H. Wieczorek, J. Gorgoń, W. Źmuda, A. Fischer, A. Musial. V prostrednom rade zľava doprava: asistent trénera A. Strejlau, A. Szarmach, Z. Maszczyk, M. Bulzacki, A. Szymański, H. Kasperczak, Z. Gut, K. Deyna, Z. Kalinowski, prvý tréner K. Górska. V prvom rade sedia zľava doprava: M. Kusto, K. Kmiecik, G. Lato, L. Cmikiewicz, R. Jakubczak, E. Gadocha, Z. Kapka. Po návrate do vlasti poľské reprezentančné futbalové mužstvo prijali: Prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gierek a ministarský předseda Piotr Jaroszewicz.

Snímka: CAF — Olszewski

Z OBVODNEJ SCHÓDZE KSČaS NA SPÍSI

V priestrannej a svatočne vyzdobenej klubovni miestnej skupiny v Novej Belej, sa 26. mája t.r. konala obvodná schôdza KSČaS za účasti predsedov a predných aktivistov zo všetkých mestnych skupín na Spiši, ako aj členov obvodného výboru, v tom: predsedu ÚV KSČaS Jána Molitorisa a šéfredaktora Života Adama Chalupca. Schôdza bola venovaná zhodnoteniu pracovných výsledkov obvodného výboru, jeho účasti na oslavách 30. výročia Ľudového Poľska a organizačným i kultúrno-osvetovým otázkam, ktoré budú predmetom rokovania na spoločnom pracovnom zasadnutí predsedníctva ÚV KSČaS a obvodného výboru.

Novobelskéj schôdze predsedal predseda obvodného výboru František Kurnát, ktorý zároveň prednesol podrobňu analýzu činnosti obvodu a výsledkov výročnej volebnej kampane v mestnych skupinach na Spiši. Mimoriadne zaujímavou a prospiešnej diskusii sa o.i. zúčastnili krajania: František Bednárik, Augustín Bryja, Jozef Bryja, Ján Frankovič, Alojz Galuš, Andrej Gomboš, Adam Chalupca, František Chalupka, Jozef Kravontka, Ján Kubásek, Ján Molitoris, Jozef Nálepka, Michal Neupauer, Jozef Peterášek, Karol Prelich, Andrej Skupien, Andrej Šoltys, Andrej Vaksmaný a Pavel Ziembu.

Účastníci schôdze prijali uznesenie týkajúce sa účasti spišského obvodu a jeho súborov na mestnych oslavach 30. výročia PIER a patričného vyzdobenia všetkých klubovní KSČaS. Zároveň v súlade s výzvou CV FNJ a uznesením ÚV

KSČaS obrátili sa s výzvou na všetkých členov Spoločnosti, všetkých krajanov, aby aktívnu činnosťou, usilovnou prácou a statoním plnením svojich povinností, ako aj čestným plnením záväzkov a spoločenských činov, uvítali júlové jubileum.

Vieme predsa, že tento rok je nielen rokom jubilejných bilancií, ktoré nás naplniajú hrdosťou na pokrokové premeny a obrovské zmeny dosiahnuté v tridsaťročí, ale zároveň je rokom rastúceho úsilia celéj spoločnosti o realizáciu spoločensko-ekonomickej úlohy, ktoré rozhodujú o našom dnešku a sú základom všetkých našich ďalších plánov. Zároveň je slávostnou príležitosťou, aby sme manifestovali vernosť ideálom socializmu a jednotieľom, ako aj snahám pracujúcich všetkých miest a vidieka usmernených VI. zjazdom PZRS, ktorých veľkým cieľom je dobro človeka.

Na schôdzi venovali veľa pozornosti takziedotkám ďalšieho prehľbovania organizačnej a kultúrno-osvetovej činnosti obvodu a jeho mestnych skupín. Kladne zhodnotili priebeh volebnej kampane v mestnych skupinách, v ktorých sa počet členov tento rok zvýšil a ku koncu mája dosiahol 2 059 osôb. V diskusii za zdôrazňovala nutnosť ďalšieho pôsobenia za účelom stáleho zvyšovania počtu členov, najmä spomedzi mladých a rozširovania radov aktivistov Spoločnosti.

S uspokojením bola prijatá informácia obvodného výboru o zvýšení počtu žiačkov, čo sa učia slovenčinu v základných školách, zároveň sa odporúčalo mestnym skupinám, aby ešte pred novým školským rokom zvolali zvláštne členské schôdze

STRANA UPEVŇUJE SVOJE RADY

„Na Poľskej zjednotenej robotníckej strane spočíva zodpovednosť za veci krajiny a národa. Strana stvárňuje politickú myšlienku a načrtáva smery jej uskutočnenia.“

VI. zjazd PZRS

V Poľskej zjednotenej robotníckej strane začalo obdobie príprav na výmenu členských legitimácií. Skončili už schôdze základných stranických organizácií, na ktorých sa členovia strany zočnamovali a diskutovali o ideovo-politickej cieľoch, ako aj o organizačných podmienkach kampane výmeny členských legitimácií.

Prípravy na výmenu legitimácií potrvajú do konca marca r. 1975. V septembri r. 1975 skončí výmena legitimácií. V období od apríla do septembra 1975, na mimoriadnych slávnostných schôdzach budú členovia strany dostávať nové legitimácie.

Návrh na výmenu členských legitimácií predložila Prvá celoštátna stranická konferencia (v októbri r. 1973). Rezolúciu konferencie týkajúcu sa tejto veci schválilo 11. plénium ÚV PZRS. Politické byro a Sekretariát ÚV prerokovali a schválili v marci r. 1974 vnútrostraničné dokumenty týkajúce sa príprav na výmenu a samotnej výmeny. Tieto dokumenty (inštrukcia Sekretariátu, návrh novej legitimácie) boli predmetom širokej konzultácie so stranickým aktívom.

Najpodstatnejším a hlavným dôvodom výmeny členských legitimácií nie sú organizačné dôvody, ale politické a ideologicke motívy. Prehľbenie jednoty a zomknutosti radov strany, rast ideologickej úrovne členov strany, zdokonaľovanie metód vedúcej úlohy strany, úzke zväzky medzi stranickými inštanciami a organizáciami a pracujúcimi — to je základná úloha marxisticko-leninskej strany.

Program schválený na VI. zjazde PZRS a jeho úspešná realizácia znamenajú, že Poľsko vošlo do novej, vyšej etapy svojho spoločensko-ekonomickeho rozvoja. Je to etapa výstavby vyspej socialistickej spoločnosti. Chceme v rýchлом tempe dosiahnuť vysokú úroveň ekonomickeho rozvoja, uspokojiť rastúce hmotné potreby spoločnosti. Chceme vychovávať spoločnosť podľa marxisticko-leninských zásad, v myšlení a pôsobnosti budí šíriť socialistické ideály, rozvíjať socialistickú demokraciu.

Úspech týchto ctižiadostivých plánov vo veľkej miere závisí od toho či budú účinne využívané ľudské a materiálne rezervy vo všetkých odvetviach národného hospodárstva, od toho s akými výsledkami každý ZV (POP), každý člen strany, budú vplyvať na upevnenie socialistického postoju nestraníkov, s ktorými pracujú a žijú.

Tak teda než budú odovzdané nové stranické členské legitimácie, v celej

strane bude pokračovať intenzívna ideoovo-politickej práca, ktorej základné smery určujú tieto ciele:

— Sústredovať pozornosť, iniciatívu a energiu všetkých členov PZRS na účinnom plnení spoločensko-ekonomickej úlohy tohto a budúceho roku. Ide tu o udržanie vysokej dynamičnosti rozvoja krajiny, prehľbenie dobrého spoločenského ovzdušia, v ktorom sa realizujú, predsa náročné spoločenské a ekonomickej úlohy. Od toho závisí ďalšie, viditeľné zlepšenie existenčných podmienok pracujúcich v meste a na vidieku.

— Dosiahnuť, aby členovia strany boli prvými v zamestnaní a boli príkladom v každodennom živote, zvýšiť vplyv straníkov na všetky skupiny pracujúcich za účelom spoločného, lepšieho a rýchlejšieho uskutočnenia programu strany. Stranická legitimácia zavádzajú a ukladá za povinnosť, aby byť prvým v práci a v živote, aby prijmať na splnenie väčšie povinnosti ako občianske. Napríklad v podmienkach vidieka, popredné miesto straníkov je mimoriadne viditeľné. Každé gázdovstvo rolníka-straníka by malo byť vzorom poriadku, vysokej úrody, dobrej pracovnej organizácie, maximálneho využívania pôdy, zavádzania modernej agrotechniky.

— Pozdvihnuť na vyšiu úroveň ideové a politicke uvedomenie členov PZRS. Komunista je múdrym človekom, ktorý vie každemu vysvetliť aktuálne a perspektívne úlohy strany, vie preložiť uznesenia strany do všeobecného jazyka, prístupného a pochopiteľného každému. Existuje potreba lepšie využívať formy stranického školenia a stranickej informácie pre prehľbovanie všeobecných a politických vedomostí straníkov.

— Zdokonaľovať prácu základných stranických organizácií vo vnútrostraničkej oblasti, v tom aj rast radov strany. Podpora spoločnosti pre politiku strany sa odzrkadluje o.i. v zvyšnom počte robotníkov a rolníkov prijatých do strany. Túto tendenciu treba upevňovať a rozvíjať.

Popri stranických schôdzach, na ktorých budú diskutované problémy uvedomenia straníkov, ich angažovanosť a rast pracovnej a spoločenskej aktivity, bude sa aj individuálne hodnotiť každého člena a kandidáta strany. Lebo pred VII. zjazdom každý z nás by mal zložiť pred stranou a národom účet zo zodpovednosti, ktorá na ňom spočíva — hovoril súdr. E. Gierek na Prvej celoštátnnej stranickej konferencii.

venovaný tejto, pre Spoločnosť dôležitý otázke.

Boli tiež prijaté smernice pre obvodný výbor a výbory miestnych skupín o zvýšení počtu súborov, zvášť divadelných krúžkov, ich stáleho upevňovania a pozdvihovania ich umeleckej úrovne, pravidelného organizovania súťaží pre nich, ako aj smernice týkajúce sa ďalšieho vybavovania klubovní a prehľbenia programu ich činnosti, aby čo najlepšie plnili úlohu stredisk organizácej a kultúrnej práce miestnych skupín. Obvodná porada určila tiež úlohy týkajúce sa ďalšej výstavby klubovne MS vo Vyšných Lapšoch, ktorá je možná vďaka pochopeniu a pomoci nadriadených orgánov, ktoré zároveň priznali Spoločnosti dodatočné prostriedky na vybavenie súborov a klubovní na Spiši a Orave.

Všetky tieto otázky, na základe smerníc určených obvodnou schôdzou, budú realizované v miestnych skupinách a budú prerokované na spomenutom, spoločnom zasadnutí predsed-

„Dobré výsledky roku 1974, vyjadrené vysokou poľnohospodárskou výrobou a smelými novými iniciatívmi, ako aj rozvojom spoločenských činov spojených najmä s poriadkovými prácam a skrášľovaním obcí, budú najlepším príspevkom poľského vidieka a poľnohospodárstva k veľkému dieľu ďalšieho rozvoja našej vlasti — ľudového Poľska.“

Z výzvy Sekretariátu ÚV
PZRS, Predsedníctva ÚV
ZES a Predsedníctva vlády
PER.

Parcelácia veľkostatkárskej pôdy.

PÔDA TÝM ČO NA NEJ PRACUJÚ

Uplynula tridsať rokov odvtedy, čo v súlade s Manifestom Poľského výboru národného oslobodenia vyhlásili dekrét o všeobecnej pozemkovej reforme. Význam tejto spoločensko-hospodárskej a politickej reformy bol obrovský, lebo realizoval heslo, za ktoré bojovali pokolenia rolníkov, že pôda patrí tým, ktorí na nej pracujú. Aký veľký rozdiel bol medzi touto reformou a pozemkovými reformami, ktoré robili vo veľkostatkársko-burzoáznom Poľsku, keď podmienky kupovania pôdy z parcelovaných veľkostatkov boli pre rolníkov nepriaznivé, najmä pre malorolníkov, ktorí mali dobrodenia reformy využívať v prvom rade.

Predaj pôdy v prvom rade z vlastných majetkov, z majetkov bankrotujúcich alebo zle hospodáriacich statkárov sa konal na základe poskytovania za peniaze — prípadne za 50% stanovenej hodnoty pôdy. To znamenalo dlhorečné zadlženie gazdovstiev. Za prvých desať rokov rozparcelovali iba 200 000 ha statkárskej pôdy.

Pozemková reforma vykonaná pod vedením strany robotníckej triedy bola aktom sociálnej spravedlivosti, lebo zaistila rolníkom prácu a zničenej krajine chlieb; práve tieto zásady boli základom robotnícko-rolnickej spojenectva a rozhodli o úspechu reformy.

Počas reformy v roku 1944 odvzali teda do rúk rolníkov 6 miln ha pôdy spolu s pôdou na západnom území; utvorili 814 000 nových gazdovstiev a zváčšili 254 000 gazdovstiev. Pozemková reforma, ktorá začala ešte počas trvania vojny a bola ukončená v prvých dňoch mieru, to je nielen odovzdanie pôdy rolníkom, ale aj veľká pomoc štátu pri jej obhospodárení.

Poľskí rolníci dostali túto pomoc v čase keď ľudová moc stála pred obrovskými fažkami, veľkého roľníctva, ktoré nemožno porovnať so súkromným roľníctvom v burzoáznom Poľsku. Súkromné roľníctvo bolo zapojené do systému plánovaného socialistického hospodárstva. Viac ako 90% tovarovej produkcie súkromného roľníctva preberajú jednotky socialistického sektora. Vďaka širokej kontraktácii, výhodným odbytovým cenám, možnostiam využívania úverov, odbornej pomoci, možnostiam využívať moderné technické náradie rolnických krúžkov, súkromne hospodáriaci roľníci nie sú vo svojej fažkej práci osamotení. Vyplatí sa pouvažovať o tom, keď si spomíname revolučnú pre poľských rolníkov pozemkovú reformu, ktorú ohlasoval Manifest PKWN.

Za tridsať rokov existencie ľudového Poľska vidieku sa zmenil na

nepoznanie. Vďaka dynamickému rozvoju priemyslu poľnohospodárstvo dostalo nevyhnuteľné potrebné výrobné prostriedky, pozdvihla sa životná a kultúrna úroveň na viac.

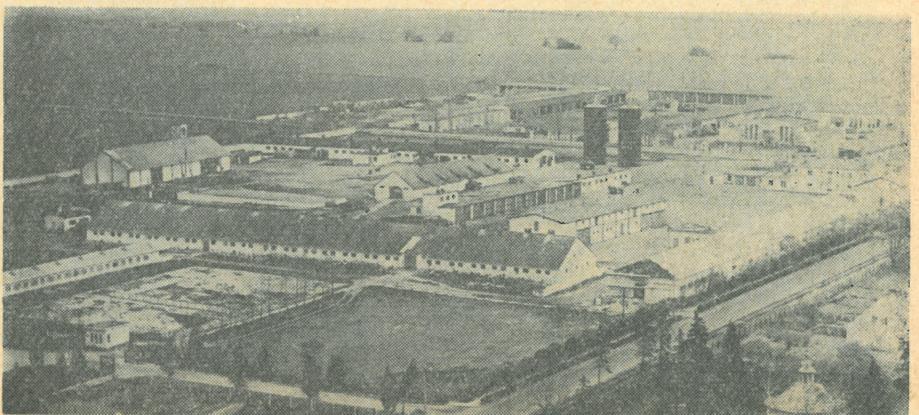
Ked dnes, z perspektívy tridsať rokov pozeráme na dielo dokonané po historickom rozhodnutí o vykonaní pozemkovej reformy, nemožno nevidieť obrovské zmeny, ktoré nastali v poľskom poľnohospodárstve. V období rozvoja národného hospodárstva, to jest od roku 1950, sme dosiahli dvojnásobný vzrast poľnohospodárskej výroby.

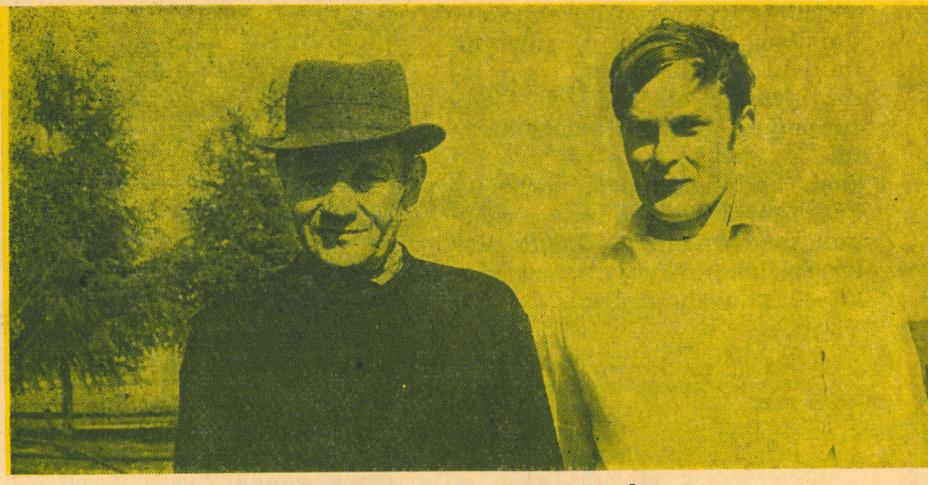
Pomocou ustálenia na určitej úrovni výkupných cien na poľnohospodárske výrobky, ako aj cien na výrobné prostriedky zaistila sa poľnohospodárstvo rentabilita výroby. Veľkú úlohu v modernizácii materiálno-technickej základne zohrali rolnicke krúžky, ako masová spoločenská a hospodárska rolnická organizácia. Vytvoril sa systém služieb odborných rád, ako aj zavádzania vedeckých výsledkov do praxe. Mimoriadne veľa urobili za posledné tri roky pre zlepšenie ekonomickej a sociálnej podmienok vidieckeho obyvateľstva. Stačí ak spomenieme zrušenie povinných dodávok, zníženie progresie pozemkovej dane či zvýšenie výkupných cien celého radu výrobkov živočíšneho a rastlinného pôvodu. V snahu o vyrovnanie existenčných podmienok vidieckeho a mestského obyvateľstva, zahrnuli vidiecke obyvateľstvo všeobecným zdravotným poistením.

V našom Ľudovom štáte sa mení hospodárska funkcia súkromného roľníctva, ktoré nemožno porovnať so súkromným roľníctvom v burzoáznom Poľsku. Súkromné roľníctvo bolo zapojené do systému plánovaného socialistického hospodárstva. Viac ako 90% tovarovej produkcie súkromného roľníctva preberajú jednotky socialistického sektora. Vďaka širokej kontraktácii, výhodným odbytovým cenám, možnostiam využívania úverov, odbornej pomoci, možnostiam využívať moderné technické náradie rolnických krúžkov, súkromne hospodáriaci roľníci nie sú vo svojej fažkej práci osamotení. Vyplatí sa pouvažovať o tom, keď si spomíname revolučnú pre poľských rolníkov pozemkovú reformu, ktorú ohlasoval Manifest PKWN.

J.Z.

Moderný štátny majetok v Bydgoszczkom vojvodstve.

Andrej Fula so synom Karolom.

OTEC A SYN

Chyžné to je brána na poľskú Oravu. Medzinárodná cesta E-7 rozdeľuje dedinku na polovicu. Napravo od cesty, vedúcej cez jednu časť Chyžného týči sa budova hasičskej remízy postavenej svojpomocne. Kúsok ďalej, po opačnej strane — klubovňa MS KSČaS. Čo ďalej, z pravej strany cesty, žiaľ hrboľatej, stojí starší dom s hospodárskymi budovami, vďaka ktorých je plno poľnohospodárskych strojov na čele s traktorom Zetor-25. Je to gázdovstvo Andreja Fulu.

Andrej Fula je predsedom MS KSČaS v Chyžnom. Jeho syn Karol je zase dopisovateľom časopisu Život. V jednom dome dvaja činitelia. Karol už od najmladších rokov spolupracoval s otcom, účinkoval v súboroch, propagoval čitateľstvo Života. Má 30 rokov... Iba z rozprávania otca pozná časy, keď vo výre povoju nového života nebolo ľahko pôsobiť, tak otcovi, ako aj iným aktivistom. Neexistovala klubovňa, chybovalo akékoľvek kultúrne zariadenie, nebolo dopravy a iných možností, aké sú dnes. Ludia slovenskej národnosti, akých je v Chyžnom veľa, sa schádzali vo voľnom čase, spievali svoje pekné ľudové piesne, tešili sa spolu s ostatnými z prvých dní slobody. Uplývali roky, rozvíjala sa a upevňovala krajanská organizácia — o jej úspechoch sme už neraz mali možnosť prečítať si na stránkach Života. Obrovské kladné zmeny, prebiehajúce snáď nie v rekordnom tempе avšak systematicky — zahrňovali celú Oravu, teda aj Chyžné.

— Najviac — povedal Andrej Fula — pocitujeme hospodárske zmeny. Máme stroje, čo nám podstatne uľahčuje prácu na poli. Poľnohospodárska politika ľudového štátu prospieva roľníkom. Najmä v posledných rokoch došlo k mimoriadne prospešným zme-

nám. Naša výroba sa zvyšuje a s nou stúpa aj násť blahobyt. Každý pracuje čo najefektívnejšie. Zároveň sa zúčastňujeme rôznych verejnoprospešných prác. Súčasne budujeme most na rieke Bugaj.

— Máte snáď nejaké ľažnosti, stažnosti? — pýtam sa.

— Vždy sa niečo nájde — odpovedá Fula. Napríklad poľnohospodárska služba mohla by byť operatívnejšia. Mnohokrát sme žiadali nejaké otravné prostriedky proti hlodavcom a vôbec škodcom. Dodnes sme nedostali. Alebo iný príklad. Mám vyfukovač sena, ktorý veľmi uľahčuje prácu pri zbere sena. Lenže vyžaduje si motor s výkonom 7 KW. Doma mám slabý prúd. Písal som, lenže mi odmetli zvýšiť napätie. To sú nedostatky, ktoré by sa mali okamžite odstraňovať v spoločenskom záujme. Je predsa známe, že poľnohospodárstvo pocituje nedostatok pracovných sôl. V gázdovstve sme iba dvaja, lebo manželka už nevládze ani kravy dojí. Mechanizácia je teda naša jediná nádej, aby sme mohli splniť hospodárske úlohy.

Fulovci sa snažia viesť svoje gázdovstvo vzorne. Vlastnia celkovo 16 ha, z toho 11 ha ornej pôdy. Špecializujú sa na chov kŕmneho dobytka; tento rok už predali štátu 4 kusy a ešte predajú aspoň 3. Majú okrem toho 7 dojnic. Na pasienku stráži dobytok elektrický pastier v dĺžke poldruha kilometra. Na takomto gázdovstve je teda hodne práce, preto nečudo, že sú na poli neraz od svitu do mrku. A pritom majú ešte čas a energiu na spoločenskú prácu a prácu v našej Spoločnosti. Je to dôkaz ich veľkej spoločenskej a krajanskej angažovanosti. Takýto ľudí je na Orave veľa.

BIEDA BOLA DRUHOM NAŠEJ MLADOSTI

František Mšal je jedným z prvých činitelov Spoločnosti na Orave. Hoci, ako sa to hovorí „má už svoje roky“, uchoval si mladistvú postavu. Keď dnes spomína ľažnosti prvých rokov po oslobodení, ešte dnes mu vidíme v očiach nadšenie, ktoré muselo byť vtedy neodlučiteľným druhom každého činiteľa. Spomína na priateľov z oných dní: Cisárika z Kičor, suseda Solavu, Knapčíka, Kovalčíka a iných. Z čoho má dnes najväčšiu radosť. Z toho, že jeho deti majú vzdelanie. Ostatne, takto hovorí:

„Najväčším výdobytkom a dobrom našich čias je možnosť vzdelávať sa, možnosť pracovať a zarabovať. Každý môže pracovať kde chce a zastávať každú funkciu, keď využije tie možnosti, ktoré dáva ľudový štát. Dnes už nikto nevie, čo je to bieda, a veda ona bola druhom našej mladosti. Pravda?“

S touto otázkou sa obracia na manželku, ktorá pochádza z obce Hrosna

v Krakowskom okrese. Manželka Františka Mšala potvrdzuje, že veru tak bývalo voľakej. A ich dnešné dni uplyvajú pokojne. Toto miešané manželstvo Slováka s Poľkou je tiež dôkazom, že národnosť nedelí ľudí.

František Mšal s manželkou.

KRAJANIA

CÍTIM SA VŽDY ORAVCOM

Absolvent lycia so slovenským vyučovacím jazykom a absolvent UJ (katedra slovanskej filologie) Ignáč Nižník, dvakrát týždenne vyučuje slovenčinu na tomto lycie v Jablonke. Aktuálne vyučoval 9 žiakov (v tom troch tohorčencov maturantov). Trvale býva v Myšleniciach a tam aj pracuje ako pedagóg. Je podpredsedom ÚV KSČaS. O mládeži, ktorá sa dobrovoľne zapísala na vyučovanie slovenčiny, hovorí takto:

— Je to veľmi dobrá, pracovitá, pocitivá a sympatická mládež.

Aj mládež hovorí so sympatiemi o svojom profesorovi, ktorý sa podujal dochádzka do školy, aby úroveň slovenčiny bola čo najvyššia.

Ignáč Nižník, tak ako aj jeho rodicia, sa narodil v Hornej Zubrici. A hoci osud ho odvial ďaleko od tejto oblasti, cíti sa, — ako hovorí — vždy Oravcom. Nič, čo sa tu robí, nie je mu cudzie. Dochádzka do lycia vytvára možnosti častejších kontaktov s terénom. Rozprávame o bližiacom sa tohorčenom zjazde našej Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, už piatom v poradí.

Ignáč Nižník konštatuje:

— V. zjazd, ktorý bude rokovať v jubilejnom roku 30. výročia PLR, by mal mať slávnostný charakter, čo nie

je v rozpore s tým, aby bol aj pracovný a plodný zjazdom. Mal by bilancovať všetky naše organizačno-kultúrne výsledky tohto 30-ročia. A týchto výsledkov nie je málo...

— Na čo by ešte mali sústrediť pozornosť delegáti V. zjazdu, — pýtam sa podpredsedu ÚV KSČaS.

— Niekoľko otázok je mimoriadne dôležitých, — odpovedá Ignáč Nižník.

— Predovšetkým sa musí pouvažovať, akým spôsobom rozšíriť rady o mladších aktivistov. Nie je to jednoduché, keďže mnohí mladí pracujú mimo našu územie, ale je to nevyhnutné, keď chceme, a dodávam, že aj musíme upevniť základnú organizačnú buňku našej Spoločnosti, čiže miestne skupiny. Skúsenosti starších činiteľov musíme všepočať mladým, ktorí sa vyznamenávajú v organizačno-kultúrnej činnosti. Je tu mnoho vecí, ktoré sa musia vybaviť na V. zjazde, ale spomeniem ešte, že treba väčšou starostlivosťou obklopíť OV na Orave.

— Ked' už hovoríme o Orave, — nadhodil som, — poukážte prosím, na najdôležitejšiu vec pre túto oblasť, podstatnú pre jej ďalší rozvoj.

— Turistika! — týmto jediným slovom I. Nižník poukazuje na existujúce tu a ešte nevyužité rezervy.

Ignáč Nižník so žiakmi lycia v Jablonke, ktorých učí slovenčinu.

MOJA ORAVA

Každý miluje vlastné územie, tú zem, na ktorej sme robili prvé krôčiky, a na ktorú hladime dnes zo pozície zrelého človeka. Augustín Andrašák, pôvodom z Jablonky-Matoničky na Orave, má dnes možnosť nielen posudzovať, ale aj vplývať na rozvoj svojej oblasti. Je straničkým aktivistom a zastáva funkciu tajomníka Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Umožňuje mu to plne sa podieľať na spoločenskom živote tejto oblasti.

— Moja Orava! Stačí keď pozrieme, — hovorí A. Andrašák — a porovnáme, ako vyzerá teraz. Napr. dnes taká krásna cesta, akou je cesta medzi Zaborniou a Chyžným, bola celkom nevhodná. A výstavba škôl? Začalo to svojpomocnými prácam na výstavbe prvého lycia v Jablonke a dnes máme nové školy v Oravke, Dolnej Zubrici, Veľkej Lipnici, Podskli — vlastne v každej obci vybudovali alebo rozšírili školu. Vznikajú zdravotné strediská tak potrebné na tomto území, domy učiteľov, obecné domy, kultúrne domy, hasičskej remízy. Je to stále sa rozvíjajúci rad rôznych investícii, ktoré základov zmenili tvár mojej oravskej oblasti.

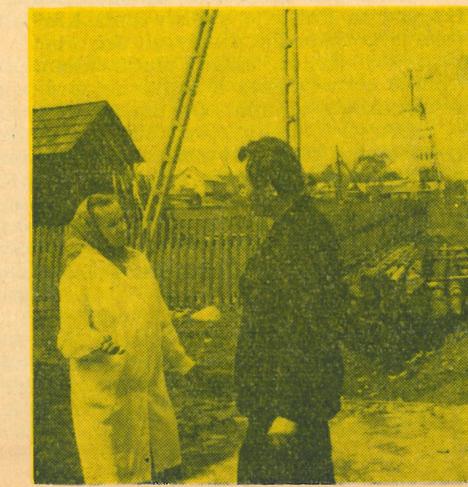
— A ktorá vec je tu, na Orave najpilnejšia na vybavenie? — pýtam sa nášho tajomníka.

— Dobrá práca, tu, na mieste. Je pravdu, že končí výstavba pomerne veľkej krajínskej dielne v Jablonke, ale je to kvapka, hoci aj dôležitá, v mori potrieb. Ludia dochádzajú do práce v iných vojvodstvách, v Česko-slovensku. Zasa Nový Targ sa sfraňuje na nedostatok pracovných sôl. Ale pravda je taká, že inde ludia zarábajú aj dvojnásobne viac. A naši ludia vyrástli z biedy a vedia počítat.

Samozrejme je pravdu, že práca v Novotarskom obuvníckom kombináte je atraktívna a dobre platená a mnohí ľudia tam našli stále zamestnanie. Muší sa však pouvažovať o nejakých pracovných príležitostach priamo na mieste, v okrese, aby po práci v závode, roľníci mohli ešte pracovať na poli. A len turistické investície, ktorých je tu nedostatok, asi vyriešia tento problém.

— Naša Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorá je členom FNJ — pokračuje A. Andrašák — prispela veľkým vkladom do spoločenského, ekonomickejho a kultúrneho rozvoja tejto oblasti. Po celé tridsaťročie stoviek členov KSČaS na Orave sa aktívne podieľali svojou vzornou prácou na gázdovstvách, účastníctvom v svojpomocných prácaach, na

Augustín Andrašák v rozhovore s kr. Svetlákovou z Malej Lipnice.

V JUBILEJNOM ROKU

rozvoji svojej oblasti. Na našom organizačnom „dvore“ taktiež máme pekné výsledky a to nielen na Orave, ale aj na Spiši a v českých strediskách — do ktorých musíme zahrnúť predovšetkým rozvoj masového kultúrneho hnutia, pestovanie tradícií a rodného jazyka. Veľkým vkladom do diela tridsaťročia je aj správne, socialistické usporiadanie vzájomných vzťahov medzi poľskými občanmi poľskej a slovenskej národnosti v súlade s heslom „Spoločne žijeme, spoločne budujeme!“ Dnes, keď spomíname minulosť

a tešíme sa z výsledkov, keď každý z nás vidí ešte lepšie perspektívy, musíme spomenúť našich aktivistov, ktorí plodne pracovali v fažkých podmienkach. Myslím tu na krajanov: Fulu, Chalupca, Magera, Molitorisa, Mšala, Solavu a iných. Aj ja patrím k tým, ktorých vychovali a veľa im vďačím. Naša menšina vždy výdatne podporovaná stranou a ľudovou vládou, môže pracovať ešte plodnejšie, najmä tu, na Orave, ale to už závisí od nás samých.

Mária Chovancová vo svojom dvore.

NELEŇOŠILI SME, ALE...

Zo širokej medzinárodnej cesty E-7 odbočuje sa v Podvuku doľava smerom na Podsrnie. Cestička je tu hrboľatá, preto nečudo, že vozidlo sa po nej nejde oveľa rýchlejšie ako pešo. Iba pevná, solídna konštrukcia mosta je predzvesťou, že aj výstavba tejto cesty je v pláne. V dome č. 65 býva v Podsrni Mária Chovancová, predsedkyňa miestnej skupiny KSCaS. Je to typická oravská budova, do ktorej treba vystupovať po miernom vlnkom svahu. V typickej oravskej kuchyni, kde so starým nábytkom sa snaží harmonizovať tapeta z umelej hmoty made in Czechoslovakia, milá gázdiná, ktorá je zároveň dobrú rodníčkou ako aj známu spoločenskou činiteľkou a našou aktivistkou, hovorí o sebe:

— Narodila som sa v Podvuku, č. d. 258. Moji rodičia mali tam nevelké gazdovstvo — asi 5 ha. Boli slovenskej národnosti, podobne ako starí rodičia. Starý otec sa menoval Kovalčík a pochádzal z Hornej Zubričice.

Keď si spomínam na svoje deťstvo, mladosť a hľavne na to, že sa kedysi chodilo boso, moje dcéry (Štefka ma 20 rokov a Kristína, ktorá ostala doma — 18) hovoria: „Iste ste nepracovali, leňošili ste, že ste si na topánky nemohli zarobiť!“ Neleňošili sme, lebo človek drel od deťstva, lenže ako im to vysvetliť? Tú našu minulosť, minulosť našej generácie, keď majú všetko, čo potrebujú. Bolo nás päť detí, ja najstaršia. Hovorilo sa, že som sa dobre učila, lenže zo školských „radostí“ si pamätam najmä to, že som do školy brala najmladšieho na chrbát a knihy pod pazuchu. A tento najmladší Janko ma na dôvažok celou cestou kopal po pleciach. Bolo to veru... Jedli sme stále kapustnicu so zemiakmi; a keď sa nám dostalo do ruky vajíčko, aby sme ho mohli pridať do kapustnice, to už bol skoro sviatok.

— Prečo — obraciám sa na Máriu Chovancovú — spomína na tieto dávno minulé časy kapitalistického Poľska, keď som sa ju pýtal, ako žije jej rodina dnes, v 30. roku PLR, v Podsrni na Orave?

— Treba spomínať — hovorí — lebo mládež dnes už neverí, ako bolo. Keď my, účastníci tohto života odídeme, kto pripomenie, ku koľkým kladným

zmenám došlo? Kto pripomenie tento obrovský kontrast včerajška a dneška? Bojim sa, aby si mladí nemysleli, že to, čo majú, čo využívajú — to sú pečené holuby, ktoré samy padajú do huby!

Dnes Mária Chovancová gazduje s dcérou na 6,5 ha (3,5 ha ornej pôdy). Gazduje výborne. Má len jedinú starost, že keď druhá dcéra „vyfrknne z hniezda“, nebude mať kto na tejto pôde pracovať. A dcéra by veľmi chcela skúsiť sveta, podobne ako staršia, ktorá dnes pracuje v továrnii v Dolnom Kubíne.

A predsa okrem gazdovstva sú aj iné povinnosti, účasť v spoločenskom živote dediny. Obyvateľia Podsrnia, teda zo všetkých 130 čísel tejto dediny, sa zaviazali odpracovať brigádnicky po 12 dní. Budujú hasičskú remízu a novú školu. Keď rozpočítali tieto dni, začalo im chybovať na cestu do Podvuka a tak pridali ešte dva dni.

— Pracujeme pre naš ľudový štát — hovorí M. Chovancová — ale pracujeme zároveň pre nás, lebo dnešný štát, to sme my všetci. Toto konštatóvanie znie ako slogan, lenže nie je to slogan, vyplýva priamo zo srdca, z pochopenia socialistických premien. Hneď dopĺňuje: — Keby sa vrátili mladé roky, tak v dnešných podmienkach chcelo by sa žiť a žiť...

Naša aktivistka Mária Chovancová živo reaguje na otázku, čo sa deje v MS KSCaS v Podsrni. Informuje, že v klubovni, ktorá sa nachádza v jej dome, je stále plno vravy. Cez týždeň je tu najviac školskej mládeže z posledných tried. Pozerajú televíziu, spievajú slovenské, poľské a oravské piesne. Radi si aj zatancujú pri harmonike. Od piatku do nedele prevláda v klubovni staršia mládež, ktorá cez týždeň pracuje mimo dediny, hlavne v ČSSR a Katovickej vojvodstve. Mládež účinkuje aj v súbore piesní a tancov, ktorý existuje pri Obvodnom výbere KSCaS na Orave. Predsedkyňa zároveň konštatuje, že by bolo treba ešte širšie zapojiť mládež do kultúrneho hnutia. Preto mieni utvoriť vlastný súbor v Podsrni. Sú to ambiciozne plány a zároveň dobrý príklad pre iných v celom okoli.

CHCELO BY SA ŽÍT A ŽÍT...

František Svetlák, odborár, účastník SNP, býva v Malej Lipnici. Tu bývali jeho rodičia a starí rodičia. Keď na nich spomína hovorí o tvrdom orav-

skom živote pred vojnou. Stačí, keď si uvedomíme, že za 80 grošov (a kilo cukru stalo zlatku) bolo treba mlátičce pamí celý deň. Celý deň, to zna-

ná od úsvitu do mrku. Ba, ešte aj takáto práca bola vzácná. S vajíčkami, kúskom masla chodili do Zawoje, 10 km, cez Babiu horu alebo až do Čierneho Dunajca. Ženy vstávali už o 12. hod. v noci a chystali sa na cestu, aby získali nejaké tie groše. Potom prišla vojna a bojové cesty ho oddávali a konečne približovali k domovu. Pôsobil v 2. paradesantnej brigáde, v jednotke kpt. Jegorova. Po týchto rokoch mu ostala hrdoš z víťazstva, staré priateľstvá, spomienky na padlých kamarátov a za hrst vyznamenaní. Po vojne jeho dni boli poznačené úmornou prácou v pionierskom období. Slovo socializmus nebolo cudzie odbojárovovi. Ako roľník pôsobil v ZLS (ZSL), ako aj v našej Spoločnosti, v ktorej dnes zastáva funkciu predsedu mestnej skupiny v Malej Lipnici.

V súčasnosti František Svetlák modernizuje svoj dom. Páči sa mu starý oravský sloh. To, že iní budujú moderné domy považuje za správne, ale sám chce inakšie. Už zďaleka do šumu zurčiaceho potôčika zapadá rytmický zvuk sekery a v samotnej chalupe vonia drevo. Začíname rozprávať na túto tému:

— Už po vojne, keď si niekto stal v dom, bola to veľká udalosť, — hovorí Svetlák. — A dnes domy vyrastajú všade. Stavebná úroda je svedectvom blahobytu Lipničanov. To isté sa týka aj iných obcí. Sťažujú sa na nedostatok stavebných materiálov, ale každý si nejako radí. Keď sa vyráskedy budovalo, tak iba malú kuchyňu, jednu izbu a komoru. Dnes si každý plánuje niekoľko izieb na prízemí a na poschodi (pre turistov), kúpeľnu, WC. A v nových domoch sú koberce, rádiá, televízory, leštený nábytok. Vyráskedy to nebolo možné ani vidieť, a my, odbojári sme mimoriadne radi, že nás boj nevyšiel nazmar. V Malej Lipnici sme vybudovali Obecný dom, v ktorom je zdravotné strešisko, 10-kilometrový úsek cesty cez dedinu a tento rok budujeme cestu, ktorá pod Babou horou spojí Malú Lipnicu s Veľkou Lipnicou. Cez Nedelu straničného čínu sme na tejto ceste urobili kus dobrej roboty. Chcel by som ešte poznamenať, — pokračuje — že sme vybudovali školu, teraz budeme druhú a vo výstavbe je aj mo-

derný gastronomický objekt. Je tiež vyregulovaný potok na pol kilometrov úseku...

— Koľko sa v Malej Lipnici buduje ročne súkromných domov? — pýtam sa.

František Svetlák chvíľu počíta a hovorí: „Tento rok 18, ale dá sa povedať, že v posledných rokoch sa buďde okolo 20 ročne. Napíšte, — poznamenáva, — že aj v našej MS KSCaS sa snažíme, aby sa rozvíjala kultúrna činnosť. Budeme mať teraz novú klubovňu, väčšiu, práve v novom dome syna Ľudovíta Tokára, nášho aktívneho činiteľa staršieho pokolenia. S touto klubovňou spájame veľké nádeje. Dnešná mládež si žiada väčší priestor a moderné kultúrne vybavenie. Má pravdu. Zíjú v iných, lepších časoch, na ktoré sme pracovali my, vsetci obyvateľia našej krajiny. A ako bude o niekoľko rokov, — na tomto mieste František Svetlák robi dlhšiu prestávku a hľadí na dnes jasné oravské nebo i pridáva: Chcelo by sa žiť a žiť!

František Svetlák pred svojim domom.

VIAC KRAJANSKEJ PRÁCE

Na prahu domu známeho činiteľa KSCaS v Hornej Zubriči, Jozefa Solavu má výta jeho pătročný vnúčik Jurko slovenským pozdravom: Dobrý deň prajem. Solava má sedem detí, najmladší ma osiemnásť rokov. Jurko je jedným z mnohých vnúčat, stále chodí za dedkom a pozorne počúva o čom hovoríme. A spomíname staré časy, tie spred vojny. Jozef Solava si ich dobre pamätá.

— Vtedy, za kapitalistického Poľska sme nemali žiadnu organizáciu, akákoľvek činnosť národnostnej menšiny bola zakázaná. Dnes máme možnosti a musíme iba pouvažovať, či ich plne využívame. Podľa mňa, tu, na Orave v našej krajanskej organizácii by sme

mali urobiť viac tak na organizačnom poli, ako aj na kultúrnom.

Spomienem ešte, že príliš málo sa hovorí mládeži o dávnych časoch, keď obetavosť a spoločenská angažovanosť kládli základy pre dnešné výsledky. A výsledky vidíme v sade, sú nesporné a citíme ich všetci. Teraz je úlohou mladých ich ďalšie rozvíjanie pre dobro každého jednotlivca a celku spoločnosti.

Táto výpoved činiteľa staršieho pokolenia, to bolo zrejmé, plynula zo srdca a vyplývala zo skúseností. Jozef Solava podnes, aktívne, každodennou prácou potvrdzuje tieto slová. Vzorne gazduje na svojich 10 ha a vždy zdôrazňuje, že iba socialistické zriadenie dalo všetkým všetky možnosti rozvoja.

Jozef Solava so svojim vnukom Jurkom.

TEXT A SNÍMKY: M. KAŠKIEWICZ

SLOVENSKO-POL'SKÉ LITERÁRNE VZŤAHY

Dejiny slovensko-poľských literárnych a kultúrnych vzťahov siahajú do najstarších čias.

Konkrétnie prejavy týchto vzťahov vždy boli súčasťou progresívneho smerovania sil oboch národov. Tak tomu bolo v období klasicizmu a preromantizmu, kedy sa vzťahy slovenskej a poľskej literatúry stali jednou z hybných pán národnobrodeneckej práce — tak tomu bolo v období romantizmu, kedy sa toto úsilie pretavovalo do spoločensky (revolučne) hlboko angažovanej formy literárnej výpovede — a tak tomu bolo i v období realizmu, kedy sa toto smerovanie slovenského literárneho umenia napĺňovalo ideálmi ideovej a osvetovej výchovy človeka moderného veku.

Jednotlivé obdobia týchto vzťahov sa členia podľa vývinovej chronológie slovenskej literatúry, ktorá vstupovala do tvorivého kontaktu s literatúrou poľskou, tzn. prijímať ju ako fakt medzinárodnej spolupráce vyplývajúcej z potrieb a možnosti slovenskej literatúry. Čiže nejde tu o mechanický vplyv jednej literatúry na druhú, ale o vzájomnú súvstažnosť progresívnych myšlienok a cieľov, ktoré v oblasti literárnej činnosti nadobúdali podobu konkrétnych literárnych, prekladateľských a kultúrno-spoločenských pôdujatí.

I. OBDOBIE STAREJ A STARŠEJ SLOVENSKEJ LITERATÚRY

Vyznačuje sa bezprostredným kontaktom slovenskej a poľskej literatúry (účasť slovenských študentov na krakovskej univerzite, vznik poľských piaristických tlačí na slovenskom Spiši, kontakty slovenských a poľských tlačiarov, husitské hnutie, spoločný boj proti Turkom, záujem poľských humanistických filozofov, jazykové a etnologicke kontakty, pôsobenie slovenských humanistov v Poľsku, rozvoj filologickej výskumov, slavistika atď.). Prekladateľská činnosť v tomto období sa sústredzuje na náboženskú lyriku. Prekladajú sa duchovné piesne Jána Kochanowského (1530—1584), ktoré v 16.—18. stor. u nás prekladali hlavne D. Sinapius Horčička, J. Ribay a St. Francisci. Tieto prvé, dosiaľ málo preskúmané preklady poľskej literatúry sú roztrúsené po rôznych kancionáloch a zbierkach a spolu s obdobnými prekladmi českými (J.A. Komenský, J. Tranovský a ī.) predstavujú významný článok českej a slovenskej renesančnej lyriky.

II. OBDOBIE KLASICIZMU A PREROMANTIZMU

Začína v ňom prevyšovať záujem o svetskú literatúru a tento záujem sa prenáša i do prekladateľskej produkcie. Vznikajú prvé preklady motivané literárnymi potrebami nášho spoločenského diania. V tomto období si treba

všimnúť dvoch významných skutočností:

— Roku 1815 vznikol Rožnayov preklad heroikomickeho eposu MYŠEIDOS od poľského spisovateľa Ignacyho Krasického (1735—1801). Je to PRVÝ SLOVENSKÝ LITERÁRNY PREKLAD Z POESKEJ LITERATÚRY!

— V rokoch 1825 a 1826 vychádzajú knižne Kollárove preklady (vznikali ešte v čase Kollárovej mladosti) Krasického bájk.

— Do tohto obdobia sa úspešne začleňuje i polonistická a polonofílska činnosť K. Kuzmányho (LADISLAV a prvé preklady Mickiewicovej poézie.)

III. OBDOBIE ROMANTIZMU

Predstavuje najväčší — rozsahom i kvalitou — rozmach slovensko-poľských literárnych vzťahov. V tomto období sa tieto vzťahy formujú vo vzájomnej zhode ideových (revolučných) a literárno-umeleckých tendencií. Vzniká literatúra, ktorá celou silou svojho básnického výrazu tkvie v reálnej skutočnosti formujúcej sa slovenského národa, jeho sociálnych, politických a kultúrnych potrieb. Poľská literatúra, najmä básnická tvorba Adama Mickiewicza, je jej v tomto úsilí účinným pomocníkom. Najvýznamnejšie faktory:

— 1831: Samo Chalupka sa zúčastňuje poľského povstania.

— 1836: Vyšiel prvý preklad Mickiewicovej básne NÁVRAT OTCE.

— 1836: Vyšiel preklad Mickiewicovej balady SVITEZIANKA (prel. K. Kuzmány).

Titulná stránka Popola od Stefana Žeromského, diela, ktoré preložil dr. Matej András.

Moje prvé stretnutie s poľskou literatúrou môžem doslova presne časovať i tématicky zaradiť. Bolo to pred štyridsiatimi rokmi, keď sa mi dostali do rúk preklady Ohňom a mečom, Pána Wolodyjowského a Križiakov. Ako dvanásť-trinásť ročný študent som doslova hľadal napínavý dej a prežíval strasti i radosti všetkých Poliakov tak blízkych a známych postáv Šienkiewiczových diel. Vtedy som pravda ešte netušil, že ubehne niečo vyše dvadsať rokov a sám budem prekladať z

poľskej literatúry a sprístupňovať slovenskému čitateľovi bohatstvá poľskej beletrie. Dostal som sa k tomu troška okľukou, ale v živote sa všeličo stáva. Priprava bola skôr „životná“ ako teoretická. Po oslobodení som pôsobil v Katowiciach ako československý konzul a to mi umožnilo zoznániť sa veľmi dôverne s jazykom, kultúrou a spoločenským životom poľského národa. Tieto znalosti sa mi stali neoceniteľnými keď som potom v päťdesiatych rokoch prešiel pracovat na

kultúrny úsek na Slovensku.

Preložil som niekoľko desiatok diel poľských autorov. Najväčší prekladateľský čin je nesporne preklad Žeromského Popola, ktorý sa popravne označuje za poľskú Voju a mier. S veľkým zaujatím som urobil nové preklady Sienkiewicza Ohňom a mečom a Pána Wolodyjowského. Cením si tiež prácu nad prekladom Uruguada Tadeusza Brezu a Zoliaka Kazimierza Brandysa, alebo Legendy Tatier K. Przerwy-Tetmajera, prípa-

dne Prednej stráži (Placówka) Bolesława Prusa.

K 30. výročiu Poľskej ľudovej republiky je mojim prekladateľským vkladom uvedenie ságy poľských komunistov — Pamätníka matky Marcjanny Fornalskej na slovensky knižný trh. Bol som ľudsky dojatý pri čítaní toho neveseného diela a som prevedený, že nájde na Slovensku mnohých obdivovateľov.

Percepcia poľskej literatúry na Slovensku má súladne základy, na ktorých možno rozvíjať systematic-

VI. OBDOBIE MEDZI DVOMA VOJNAMI

— 1838: Vznikol Štulcov preklad Mickiewicovej ÓDA NA MLADOST ktorá sa stala bojovým a estetickým programom štúrovskej generácie.

— 1841: Kalinčiakov preklad Mickiewicovej hrdinskej poémy ORDONA-VA REDUTA.

— 1842: Vznikol rozsiahly rukopisný rozbore Mickiewicovej Ódy NA MLA-DOST, ktorý napísal P.K. Hostinský.

— 1841: a nasl.: Vznikajú početné preklady Czajkowského historických poviedok (prekladajú: Kalinčiak, Rimavský, A.H. Krémery, B. Nosák, A. Pohronský, A. Sytnianský).

— 1842: S. Štúr prekladá Mickiewicovu baladu ČIHÁNÍ.

VII. OBDOBIE PO ROKU 1945

Po roku 1945 sa Československo a Poľsko stretájú na spoločnej ceste k socializmu. Vedie to slovenský a poľský národ k formovaniu nových vzťahov, postavených na zásadách proletárskej triednosti a internacionálnej spolupráce. Do dejín slovensko-poľských vzťahov vstupuje aspekt vzájomnej výmeny progresívnych výbytkov obidvoch literatúr v rámci vzájomnej spolupráce socialistických štátov.

Akú pozornosť venujú slovenské vydavateľstvá poľskej literatúre po oslobodení roku 1945 najlepšie dokumentuje skutočnosť, že za 29 rokov, to znamená do roku 1973 vyšlo 653 slovenských prekladov z poľskej literatúry. Každoročne dostane slovenský čítač najmenej dvadsať, ale sú roky, keď aj vyše tridsať prekladov z poľskej krásnej, prípadne odbornej alebo politickej literatúry. Z literárnych a kultúrnych udalostí po r. 1945 vyberáme:

— Podpísanie dohody o kultúrnej a literárnej spolupráci medzi ČSSR a Poľskom.

— Celoštátne oslavu Mickiewicových jubileí.

— Zriadenie polonistickej výučby na Filozofickej fakulte UK v Bratislave.

— Organizácia polonistickej výskumu v Československo-sovietskom inštitúte SAV a neskôr v Ústavе svetovej literatúry a jazykov SAV.

— Medzinárodná vedecká konferencia o vzájomných vzťahoch slovenskej a poľskej literatúry ktorá sa stala základným kameňom slovensko-poľskej spolupráce v oblasti literárnovedného výskumu.

— Vyjdenie slovensko-poľského zborníka VZŤAHY SLOVENSKEJ A POESKEJ LITERATÚRY OD NAJSTARŠÍCH ČIAS PO SÚČASNOSŤ.

— Intenzívna a veľmi plodná spolupráca Ústavu svetovej literatúry a jazykov SAV so Základom Slowianoznawstwa PAN (doterajší výsledok: 3 spoločné zborníky a 2 osobitné čísla časopisov, venované problematike slovensko-poľských literárnych vzťahov).

III. OBDOBIE ROMANTIZMU

Začína v ňom prevyšovať záujem o svetskú literatúru a tento záujem sa prenáša i do prekladateľskej produkcie. Vznikajú prvé preklady motivané literárnymi potrebami nášho spoločenského diania. V tomto období si treba

Květy polské

Řeko, tvé, vlny říkaly si
varšavské hvězdy po paměti
a každý soumrak, každý úsvit,
jak krásný verš, co vrací se ti,
(s pozvolným chvěním — jenom někdy)
se rozrušením hlas tvůj zlomí,
jak světlo v studni mezi stromy,
aby po sladkém omeškání
utíkal smichán se slzami),
ó řeko, jež znáš zpaměti
blankytne básně nebesklonu
i sloky mraček v podletí,
Ilias rán i ságy hromů
a svaté písmo našich hvězd —
až písničkářko, vutili ti
zaplanout ohněm tvého města

a výt, když uslyšelas vytí
Varšavy, Joba polských měst!
Když strop se nad hlavou ti bořil,
tekla jsi v zkravále zoří
stále týmž proudem zamklým,
tekla jsi pyšně, svobodně,
domy města jak pochodně
skloněné v marši smutečním
šly korytem tvým červeným.
My vrátíme se pro tu červeň,
Vislo, již v hlobi skrýváš věrně,
a vichrem, jež vyzbrojil nás hněv
a nové mládí, nová víra.
Ten vichr naše pěsti svírá
a smaže křík i verš i krev!

Julian Tuwim

(Fragment z básnické skladby)

Władysław Broniewski

Pracovní den zase nastal.
Kladivo svíráme v pěst,
sto pater vysoké domy
z budujeme uprostřed měst.

Vbjíme pilíře do dna
stříbrných severních řek,
v revíru žhavíme uhlí
pro stroje, vlekoucí věk.

Stavíme železné hrady,
 kostely bez božských gest,
zapřáhnem géna lidu
v bludný vůz nebeských hvězd.

Kozepnem v pochodu křídla,
v ulicích hučí nás šum,
nad Lodží krájíme mračna
rudými čepely lun.

Mosty do všech stran klenem!
A dále! a dále! a dále!

Až k obzorům.
Kladivy
ženem.
My
kováři
kujeme
stále!

A blesky a hromy. A hrđí zpěv.
Padá obruc plna rezi.
Z prsou nám ohnivě buší
van křídel Marseillaisy.

Pěst pozlať olejem krve.
Hle, vítězné odvážné ruce.
Lef — lokomotivo dějin,
v kotlích spalujem srdce.

DĚLNÍCI

Konstanty Ildefons Gałczyński

Naproti mému oknu
uprostřed Štětína
zlatí se v slunci jmelí
a mráček z komína.

A dole děvčata chodí,
žvatlaví veselí,
jen sníh je může líbat,
ten pod jmelím.

Uprostřed děvčat je jedna
vichřičnatá a mořská,
má takové nezvyklé jméno:
Polska.

Na ni čekala ústa. A pro ni
chci napsat plamennou ódu:
Na Štětín. Na První armádu,
na svobodu.

1947

PŘEBÁSNIL JAN PILÁR

ŠPORTOVÉ UDALOSTI JÚL 1974

do 7.VII. — X. MAJSTROVSTVÁ SVETA
VO FUTBALE V NSR

9.—14. — Medzinárodný tenisový turnaj
o Baltický pohár v Sopote,
11.—14. — cyklistické majstrovstvá Poľska
v olympijských disciplínoch.
20.—21. — preteky o memoriál W. Gie-
rettu vo viacboji,
celopoľské hry mládeže vo
Varšave,
21. — jachtárska operácia „Sail-74“,
stretnutie najväčších plachetníck
na sveta v Gdanskom zálive,
22.—28. — ústredné pešie turistické závo-
dy Chełm — Zamość,
25.—30. — juniorské majstrovstvá Poľska
v modernom päťboji vo Var-
šave
28. — individuálne cyklistické maj-
strovstvá Poľska v Zakopanom,

1.—10. — majstrovstvá Európy v broko-
vej streľbe vo Francúzsku,
3.—16. — majstrovstvá sveta v basket-
bale mužov v Portoricu,
5.—6. — lňakoatletický zápas ZSSR —
USA v Durhame,
6.—13. — jachtárske majstrovstvá sveta
v triede FD vo Weymouth v
Anglicku,
7.—12. — XVII. týždeň Baltu v Rostoc-
ku pod heslom „Balt-more
mieru“,
16.—28. — šermiarske majstrovstvá sveta
v Grenobli,
18.—21. — jazdecké majstrovstvá sveta v
Hickstead,
25.—27. — majstrovstvá sveta v leteckom
modelárstve v Hradci Králové,
25.VII.—12.VIII. — parašutistické maj-
strovstvá sveta v Maďarsku.

1944 — 1974

Z KRONIKY ONÝCH JÚLOV

- 20.—21.VII.1944 — počas letnej ofenzívy vojská 1. bieloruského frontu prešli Bug. Na tomto fronte bojovala aj 1. poľská armáda založená r. 1943 v ZSSR, ktorá podporovala 69. sovietsku armádu útočiacu smerom na Chełm, ktorý bol oslobodený 21. júla. 1. poľská armáda mala vtedy ok. 100 000 vojakov.
- 21.VII.1944 — V Chełme bol utvorený Poľský výbor národného osloboodenia (PKWN). Povolala ho Krajská národná rada — KNR, jediný orgán štátnej moci a zákonodarný orgán v Poľsku, utvorený vo Varšave z 31.XII.1943 na 1.I.1944. Poprednou silou KNR bola Poľská robotnícka strana, ktorá vznikla vo Varšave 5.I.1942. PKWN vyhlásil historickej MANIFEST, ktorý, naviazujúc na návrhy obsiahnuté v ideovej deklarácií PRS a KNR, vyzýval národ do boja za konečné oslobodenie Poľska v piastovských hraniciach nad Odrou, Nisou a Baltom, späťho spojenectvom so Sovietskym zväzom a medzinárodnými silami pokroku. Manifest hľásil: úplnú pozemkovú reformu, znárodenie tovární a bani, rozvoj všeobecnej osvety a sociálnej starostlivosti.
- PKWN uzniesením KNR z 31.XII.1944 premenovaný na Dočasného vládu PR, prevzal moc v celej krajine. Poľská socialistická revolúcia sa stala historickým faktom.
- 1.VII.1949 — Sejm PR schválil zákon o odborech, ako aj ustanovil Rad budovateľov ľudového Poľska a Rad práce.
- 3.VII.1947 — Sejm scháli zákon o rekonštrukcii hl. m. Varšavy.
- 4.—7.VII.1974 — festival vojenských piesní Kolobrzeg — 74,
- 5.VII.1945 — Spojené štáty a Veľká Británia uznali Dočasného vládu národného jednoty PR,
- 5.VII.1947 — ratifikácia poľsko-československej zmluvy o priateľstve a vzájomnej pomoci,
- 5.VII.1952 — konalo sa prvé zasadnutie valného zhromaždenia Poľskej akademie vied,
- 5.VII.1964 — odovzdali do prevádzky baňu 20. výročia PER v Klobudzko-Czechoštokskej rudnej panve,
- 6.VII.1971 — podľa rozhodnutia Politického byra ÚV PZRS zahrnuli sociálnym poistením všetko vidiecke obyvateľstvo,
- 7.VII.1954 — založenie Krakovskej polytechniky,
- 8.VII.1954 — v Poľsku, v Matematickom ústave PAV vo Varšave, odovzdali do užívania elektronický „matematický mozog“,
- 10.—14.VIII.1974 — festival ochotníckych súborov Poľskej armády v Polezyne-Zdroju,
- 10.—22.VII.1974 — svetový festival umeleckých súborov zahraničných Poliakov v Rzeszowie,
- 15.VII.1973 — odhalenie pomnika Mikuláša Kopernika vo Fromborku,
- 15.—20.VII.1974 — harscerský festival kultúry vo Fromborku,
- 17.VII.1945 — Postupimská konferencia,
- 17.VII.1960 — počas ústredných slávností na Grunwaldskom poli, spojených s oslavami 550. výročia vítažstva nad križiackym rádom, odhalili Grunwaldský pamätník,
- 18.—28.VII.1956 — rokovalo 7. plénum ÚV PZRS, schválilo uzenenia: O politickej a hospodárskej situácii krajinu a o úlohách strany.
- 18.VII.—18.VIII.1974 — veľká poľská priemyselná výstava v Moskve „30 rokov socialistického Poľska“,
- 19.—21.VII.1944 — boj jednotiek Armie Ludovej, utvorenej KNR (KRN) 31.XII. 1943, s nemeckými vojskami v Parczewských lesoch,
- 19.VII.1953 — ukončenie prvej etapy výstavby tepelnej elektrárne Jaworzno, jednej z popredných investícii 6-ročného plánu,
- 19.VII.1974 — slávnostné zakončenie prvej etapy výstavby Varšavského zámku,
- 19.—23.VII.1974 — zraz poľskej mládeže vo Varšave,
- Manifestácia pri priležitosti 30. výročia vyhlásenia Júlového manifestu v Chełmie Lubelskom,
- Manifestácia poľsko-sovietskej priateľstva v hute Katowice,
- 20.VII.1945 — po rokoch okupácie sa rozhlasová vysielacia stanica Warszawa-Raszyn vrátila na vlny éteru,
- 20.—21.VII.1948 — na Kongrese jednoty poľskej mládeže vo Vratislavi vznikol Zväz poľskej mládeže,
- 20.VII.1945 — v Poľsku začala výroba prvej huty na výrobu hliníka v Skawine,
- 20.VII.1974 — slávnostné zasadnutie Sejmu,
- otvorenie Lazienkowskej a Mostovej dopravnej tepny vo Varšave,
- ukončenie IX. umeleckého festivalu študentskej mládeže Fama-74,
- 21.—23.VII.1945 — VII. zasadnutie KNR schválilo zákon o ustanovení sviatku Obradenia Poľska na deň 22. júla,
- 21.VII.1948 — vo Vratislavi otvorili výstavu Znovuzískaných území,
- 21.VII.1949 — po prvýkrát udeliili výročné vedecké státné ceny,
- 21.VII.1954 — odovzdali do prevádzky prvú vysokú pec v Leninovej hute,
- 21.VII.1955 — Sovietsky zväz odovzdal poľskému hlavnému mestu Palác vedy a kultúry vybudovaný za tri roky a dva mesiace z prostriedkov a silami ZSSR. Palác je vysoký 234 m, má 43 poschodi, 3 288 sál a menších miestností, v tom aj Kongresovú sálu z 3 000 sedadiel.
- 21.VII.1959 — otvorenie Mostovej dopravnej tepny vo Varšave, ako aj dvojúrovňového Gdanského mostu na Visle,
- 21.VII.1964 — na Divadelnom námestí vo Varšave odhalili pomník Varšavskej Nike — symbol hrdinskej Varšavy,
- 21.—22.VII.1974 — ústredné slávnosti 30. výročia Ľudového Poľska,
- vojenská prehliadka,
- celostátna manifestácia a športové hry mládeže vo Varšave,
- po prvýkrát udeliila Medailu 30-ho výročia Ľudového Poľska — Za zásluhy v dlhoročnej práci v povolaní a vo verejnej práci,
- 22.VII.1944 — KNR schválila uzenenie o prevzatií velenia nad Poľskou armádou v ZSSR a jej spojenie s Armiou Ľudovou do jednotnej Ľudovej poľskej armády,
- 22.VII.1946 — na júlový sviatok dostala Varšava zrekonštruovaný most Poniatowského,
- 22.VII.1948 — vo Varšave slávnostne začala výstava Spoločného domu Zjednotenej robotníckej strany — sídla ÚV PZRS,
- 22.VII.1949 — vo Varšave odovzdali do užívania: vybudovanú mostovú trasu W-Z, Sláisko-Dąbrowski most, zrekonštruovanú štvrt Mariensztad, Národné divadlo, odhalili Kolumnu Zygmunta, pomník M. Koperníka a odovzdali do prevádzky tedy najväčšie v Poľsku Závody odevného priemyslu na Grochowé,
- 22.VII.1952 — Sejm schválil ústavu PER,
- 22.VII.1953 — odovzdali do užívania zrekonštruovanú časť starej Varšavy, Starej mestskej námestie a časť mestského centra MDM s nám. Konštuciu, na ktorých pracovalo 100 000 brigádnikov,
- 22.VII.1955 — na pravom brehu Visly vo Varšave odovzdali do užívania Stadion 10-ročia PER pre 100 000 divákov vybudovaný z varšavských ruín, ako aj zrekonštruovanú Národnú filharmoniu,
- 22.VII.1966 — ktorí sa už na druhý deň stal dočasnym sídlom vládnych orgánov Ľudového Poľska,
- 23.VII.1944 — Sovietsky zväz uznal suverénne práva poľského štátu a PKWN za jediného predstaviteľa poľskej štátnej moci,
- vo väčení na Pawiaju vo Varšave zahynuli: Paweł Finder, ta-
jomník ÚV PRS a Małgorzata Fornalska, členka ÚV PRS,
- v Lubline vzniklo prvé Vojvodské veliteľstvo Občianskej milicie,
- 26.VII.1959 — v Czeladzi na Slezsku odovzdali do užívania prvú školu Ti-
sicerčia,
- 27.VII.1944 — vojská 2. bieloruského frontu osloboďili Bialystok,
- I. brigáda Armie Ľudovej Lubelskej zeme zvíťazila v boji s nemeckými jednotkami v Kraśnickom okrese,
- vznikla I. brigáda AL Krakovskej zeme B. Głowackého.
- na veľkostatku Rožnówka v Biłgorajskom okrese urobili prvú deťbu statkárskej pôdy medzi roľníkov a poľnohospodárskych robotníkov na oslobodenom území,
- 29.VII.1944 — začiatok bojov I. armády WP v oblasti Sandomierza, Dęblina a Puław,
- v ilegalite začal svoju činnosť Lodžský vojvodský národný výbor,
- 31.VII.1944 — v Lubline sa konala prvá mestská konferencia PRS,
- 31.VII.1955 — vo Varšave sa začal Svetový festival mládeže a študentov za mier a priateľstvo, na ktorom sa zúčastnilo 30 000 mládeže zo 114 krajín.

OPOLSKÉ VOJVODSTVÍ

1945

Varšava — město fenomenální, jediné na světě i v dějinách. Jediné hlavní město, které v určité chvíli za dramatických okolností přestalo žít, ztratilo téměř celou zástavbu a veškeré obyvatelstvo, aby pak v krátké době v rozporu se všemi logickými prognózami přijalo nový tvar, avšak neztratilo nic ze své dřívější tvárnosti a začalo opět žít, aniž by se zřeklo své dějinné posloupnosti.

1974

Z VOLEBNÝCH
SCHÓDZÍ
MS KSČaS

FALŠTÍN

Vo Falštíne na výročnej voľbnej schôdze miestnej skupiny KSČaS sa zúčastnilo 23 členov MS. Predseda ustupujúceho výboru MS úvodom privítal hostov schôdze: súdr. Jana Žmudu, vedúceho vnútorného odboru Okresného úradu z Nového Targu, predsedu OV KSČaS na Spiši kr. Františka Kurnáta a kultúrneho in-

štruktora OV kr. Alojza Galušku.

Po vypočutí správ ustanoveního výboru MS, ktorú predniesol kr. Jozef Nalepka a revíznej komisie, ktorú predniesol kr. Jozef Cajka sa rozprúdila diskusia, v ktorej krajania poukazovali na nedostatočné vybavenie klubovne vo Falštíne a predložili návrh, aby vo Falštíne založiť ochotnícky súbor. Účastníci schôdze zároveň zdôraznili, že by veľmi radi privítali vo Falštíne divadelný krúžok našej Spoločnosti z Krempach.

Po voľbach kr. Jozef Nalepka, ktorý bol opäť zvolený za predsedu MS KSČaS vo Falštíne, podakoval hostom a krajanom za účasť na schôdzi.

LAPSANKA

V klubovni miestnej skupiny KSČaS v Lapsanke sa konala výročná voľbna schôdza, na ktorú prišiel predseda OV KSČaS na Spiši kr. František Kurnát a kultúrny in-

štruktur OV kr. Alojz Galuška.

Účastníci schôdze si vypočuli správu výboru MS a revidovali významné komisie za uplynulé voľné obdobie.

Nasledovala diskusia, v ktorej krajania: Pavol Ziembaj, Matej Šoltys a Irena Pojedincová hovorili o problémoch vyučovania slovenčiny v školách ako aj o organizácii a pracovných otázkach, ktoré sú súčasťou našej spoločnosti.

Po voľbach, novozvoleným predseda výboru MS KSČaS

V letošním jubilejném třicátém roce lidového Polska jsme již uveřejnili články o rozvoji a úspěších Lublinského, Bělostockého, Vratislavského, Katovického a Řešovského vojvodství. Dnes uvádíme článek o Opolském vojvodství.

Před dvaceti devíti léty, když opolské Slezsko bylo opět připojeno k vlasti, přes 50 procent továren, dílen a říčních přístavů bylo zříceninami. Rozbité železniční uzly, zhroucené mosty a trosky obytných domů doplnovaly obraz zkázy. První poválečná léta byla obdobím intensivní obnovy; vyrůstaly však také nové průmyslové objekty. Zvýšená hospodářská aktivizace přispěla k utvoření Opolského vojvodství v roce 1950. Opolesko se stalo jeho hlavním městem.

STARÉ A NOVÉ

V minulém roce bylo zapotřebí třetici čtyř pracovních dnů, aby byly splněny úkoly průmyslu odpovídající pracovním výsledkům celého roku 1950. Tento fakt vyniká ze zcela jednoduchých výpočtu: za jeden den roku 1950 odváděl opolský průmysl výrobu v hodnotě 16,9 mil. zlatých; v minulém roce hodnota denní výroby činila 176 mil. zlatých. Hovoří to o hospodářnosti Opolanů a také o velkém rozvoji průmyslové základny, nových investicích a modernizaci starých závodů.

Pojmenování „starý závod“ neznamená dnes většinou nic jiného, než odlehle datum položení základů prvních výrobních hal. Např. hut „Malapanew“ v Ozimku je závodem zgruntu moderním, dodávajícím téměř čtvrtinu celostátní výroby vysocelegovaných ocelolitinových odlitků a je stará již 220 let. Vzhled hutě se mění postupně s etapami modernizace jednotlivých oddělení a rozširováním závodu. V nejbližší době bude zahájena stavba nového závodu — supermoderní slévárny s automatickým řízeným procesem odlevání oceli. Stejně tak název „stará“ se nehodí k dnešnímu vzhledu Hutě generála K. Świerczewského v Zawadzkém. Co se týče hutnictví, lze říci, že v této oblasti má mnohem delší tradici, než jsme si do nedávna myslili. V minulém roce byly na stavění velké elektrárny u Opole nalezeny zbytky prastarých primativních slévárenských pecí z doby před 1700 léty. Ale to jsou již opravdu nejstarší dějiny.

Mimo hornictví nalezneme dnes v opolském kraji téměř všechna průmyslová odvětví, a to jak těžkého, tak i lehkého průmyslu. Příznačná pro tuto oblast je výroba vápna a cementu, založená na místních surovinách; opolské cementárny patří k vedoucím podnikům v zemi. Nedávno byla zahájena stavba dvou nových cementáren v Gorazdzech a u Strzelc Opolských. Jejich kapacita bude dvojnásobně větší než celková kapacita čtyř cementáren nacházejících se přímo v Opoli.

Často se setkáváme ve vojvodství s neoficiálním názvem „chemická pánev“. Týká se okolí Kędzierzyna. Nacházejí se zde dusíkárny a chemické závody „Blauchownia“ a Ústav těžké organické syntézy. Rozvoj chemického průmyslu — to jsou již nejnovější dějiny. Závody „Blauchownia“ zahájily práci v roce 1952. Nejdříve zpracovávaly nevelká množství

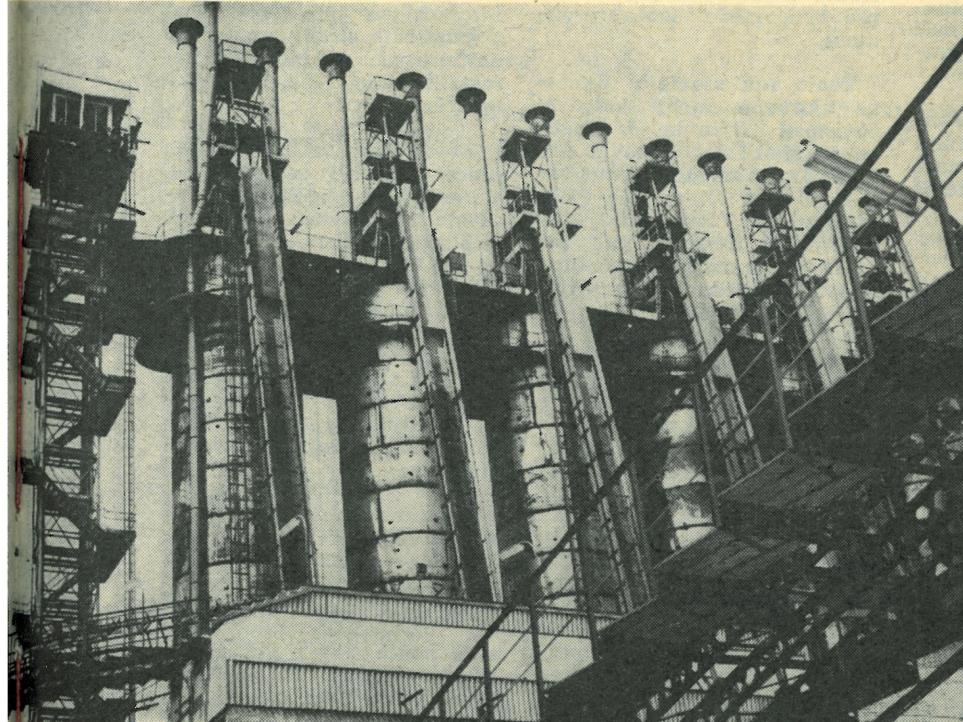
KÝ VČEREJŠEK A DNEŠEK

benzu a koksárenského dehtu. Dnes je to velký kombinát, který dodává národnímu hospodářství několik desítek druhů výrobků a zpracovává polovinu veškerého dehtu a benzolu v zemi. V sedemáctých letech bylo uvedeno do provozu zařízení na pyrolýzu benzínu a zahájilo se petrochemickou výrobu. V brzké budoucnosti vznikne v této oblasti největší chemický a petrochemický objekt v jižní Polsku.

Na stěží lze vyjmenovat všechna průmyslová střediska opolského Slezska a tisíce větší závody. Vojvodství patří z hlediska rozlohy jedním z největších v zemi, ale v každém okresním

pohlcovat 99,5 proc. kouře. Pozemní práce na stavění byly zahájeny v minulém roce a koncem srpna 1978 bude první z šesti energetických bloků zapojen do energetického systému. Právě při zahájení pozemních prací byly nalezeny zbytky prastaré hutnické osady, o nichž jsem se již zmínila.

Patronát nad stavbou elektrárny převzme opolská mládež, organizovaná ve Federaci socialistických svazů polské mládeže. Svazákům organizace má patronát nad stavbou cementárny u Strzelc Opolských a to skoro od samého počátku. Opolská mládež bude mít patronát také nad stavbou továrny na chemická zařízení,

SNÍMEK: K. NOWAKOWSKI

— a nejenom okresním — je několik továren, o nichž lze hovořit. Populární dodávky z Nisy jezdí po všech silnicích v Polsku. Boty z krapkowického „Ometu“ putují do opolských obchodů i očizny. Téměř po všech evropských lincech pluje vlečné čluny z říčních lodí v Koźle. Závody na výrobu průmyslových zařízení v Nyse prosluly výrobou technologických linek pro továrny a výrobu kyseliny sírové (naposled zavádely továrnu v NSR) a všeobecně zařízením pro chemický průmysl. Z Opolských potravinářských závodů pochází koncentráta a výživních prostředků pro děti. Nedávno jim přibylo nové oddělení na výrobu kávy „Inka“.

Výmluvné jsou také číslice. Dnes Opolské vojvodství dodává 19 proc. celkové dodávky dusíkatých hnojiv, 19,7 proc. nádržních automobilů, 14,8 proc. koksu, 11 proc. cementu, 13 proc. papíru, 12,2 proc. obroběcích strojů, 10,5 proc. okenníkskla, 10,4 proc. tuků a rostlinných

D PATRONÁTEM MLÁDEŽE

Investice, o nichž se dnes nejvíce mluví celém vojvodství, je slavba velké elektrárny u Opole (výkon 2160 megawattů). Vlastníci města byli zpočátku poněkud spokojeni s tímto novým sousedem. Innostří však tvrdí, že elektrárna bude být vysoké výkonné filtry, které budou

ní, která bude postavena v Opoli v nejbližších letech v souvislosti s rozvíjejícím se střediskem chemického průmyslu v Kędzierzyně.

VESNICE MĚNÍ VZHLED

Opolské vesničky budí u přespolních návštěvníků dojem malých městeček. Nápadná je velkorysá výstavba jak rodinných domků, tak i hospodářských budov. Lidé zde bydlí většinou v jednorodinných domech se vším pohodlím, jako v městských vilách. Vlastní dům je samozřejmostí pro ty, kteří se rozhodli žít na venkově. Je zde známá následující událost: mladý člověk se stal mrzákem. Kamarádi ze Svazu socialistické vesnické mládeže a sousedé mu postavili svépomoci, zadarmo, solidně a rychle dům.

Kromě úhledných hospodářství, nových domků a pečlivě obdělávaných polí jsou příznačné pro mnohé opolské vesnice tovární komíny. Například v opolském okrese pracuje několik skláren — také na export, dále továrna na kovové a zemědělské nářadí v Osowci, dřevařská a koželužská družstva v Jelówě. Několik zdejších vesnic se v posledních letech dočkalo velmi moderních punčochářských závodů družstva ZBD „Opolanka“ s moderními automatickými stroji japonské a československé výroby. Dnes zde vyrábějí punčochy a kalhotkové punčochy ze styilonu.

Průmysl, který vnikl do vesnic, nevytláčil však dobré zemědělské tradice opolské oblasti. V minulém roce průměrný hektarový výnos u čtyř základních druhů obilí činil 31,5 q, to znamená, že ve srovnání s rokem 1950 vzrostl o 235 procent. V posledních letech věnují zdejší zemědělci větší pozornost pěstování dobytka. Letos se počítá, že živočišná výroba (ve srovnání s minulým rokem) vzroste o 9,5 proc.; celkem bude 475 000 kusů hovězího a 730 000 kusů veprového dobytka.

Projevem uznání opolskému venkovu za jeho dobré hospodaření bylo mj. rozhodnutí o organizování Ústředních dožínků před dvěma léty v Opoli.

NEVSEDNÍ AUTORITA ŠKOLY

Dlouhá léta opolský venkov oděhrával jinou, neméně důležitou úlohu. Byl hlavním útočištěm polskosti tohoto území. Účastníci slezských povstání po první světové válce většinou pocházeli z vesnických chalup. I když Opolsko ještě zůstalo v meziválečném období v Německu, polské tradice nezahynuly ani v době zvýšené germanizace, když se Hitler uchopil moci. Tyto tradice byly pěstovány různými způsoby. Např. působila řada ochotnických divadel, pěvecké soubory; byla organizována přátelská setkání a rečitační večírky; Svaz polských harcerů

působil mezi mládeží. Hlavně však existovala škola, samozřejmě menšinová, kolem níž se soustředoval kulturní život zdejších Poláků. V polské menšinové škole ve vesnici Grudzice u Opole se přestalo vyučovat dne 31. srpna roku 1939.

Nepřekvapuje nás tedy, že právě škola se zde těší největší přízní, má velkou autoritu. Proto také po poslední válce zdejší vesničané nelitovali peněz ani práce na obnovu a rozšíření dosavadních škol a stavbu nových. Otevření první vysoké školy v této oblasti v roce 1954, jíž byla Vysoká škola pedagogická, bylo velkou událostí. Potom bylo otevřeno druhé učiliště, technické, které od minulého roku má akademická práva a ročně je opouštět asi 400 absolventů. Program rozvoje opolského vědeckovýzkumného střediska počítá s tím, že do roku 1985 na obou vysokých školách bude místo pro 18 000 studentů (v současné době 5500).

Za posledních dvacet devět let se tedy změnil nejenom vzhled oblasti, ale také její hospodářský význam i význam Opole, které se stalo hlavním vojvodským městem. Televizní diváci a milovníci písniček znají Opole ještě jiné. Ve zdejším amfiteátru na oderském ostrově se totiž každoročně koná festival polské písničky. Letos to bude již dvanáctý festival.

HALINA JELECOVÁ

Rekonstruované starobylé měšťanské domy v Opoli.

Snímek CAF

v Lapšanke, kr. Pavel Ziembu poděkoval účastníkům schůze a krajanům z obvodního výboru za účast a za hodnotnou diskusi.

PRIVAROVKA

Dňa 12. mája 1974 sa vo Velkej Lipnici-Privarovke konala výročná volebná schôdza miestnej skupiny KSČS. Správu za uplynulé volebné

obdobie predložil kr. Anton Spyrka.

V diskusii kr. Alojz Biel obšírně sa zaoberal problémami odborárov. V d'alej časti svojho príspievku kr. A. Biel, predsedu OV KSČS na Orave upozornil na potrebu stálého rozširovania členských radov našej Spoločnosti najmä o mládež. Vraviač o vyučovaní slovenčiny na školách kr. A. Biel podotkol, že je tu možnosť zvýšiť počet detí, ktoré sa budú učiť slovenčinu. Deti, ktoré vo vyučovaní slo-

venčiny dosiahnú najlepšie výsledky, pocestujú na rekreaci do Československa.

Kedže tento rok je rokom tridsiateho výročia PLR, — hovoril d'alej kr. A. Biel — naša Spoločnosť sa bude činne zúčastňovať všetkých svojich pomocných prác v miestach svojej pôsobnosti, ktoré sa budú uskutočňovať na počesť tohto výročia.

Krajan Andrej Kucek hovoril o svojej účasti v Slovenskom národnom povstani a o tom, koľké obete si vyžiadala

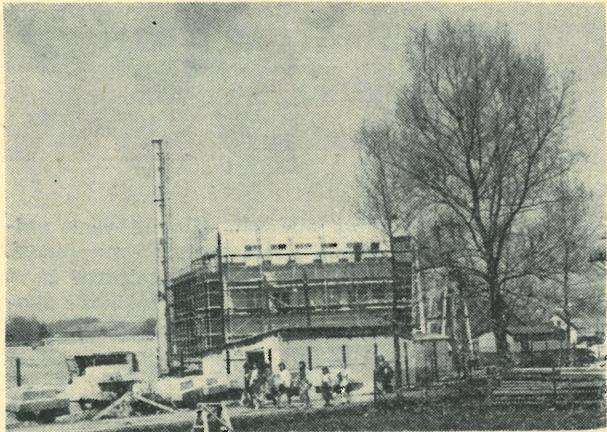
vojna a boj za slobodu a socialismus. V tejto vojne mnohí položili svoje životy na bojiščach, v koncentračných táborech a v lágroch. Počas druhej svetovej vojny zahynuli titó krajania z Lipnice: Karol Bielon, Vendelin Jazovský a Vilém Koreň počas bojov o Dukelský priesmyk, František Vorčák, Jozef Brenkus a František Mastela v SNP a Ignác Tworzyk počas bojov o Monte Casino v Taliiansku. Musíme si vážiť možnosti, — hovoril kr. A. Kucek — ktoré nám dnes poskytuje

Tudové Poľsko a preto musíme robíť všetko, aby naša kultúrna činnosť bola čo najlepšia.

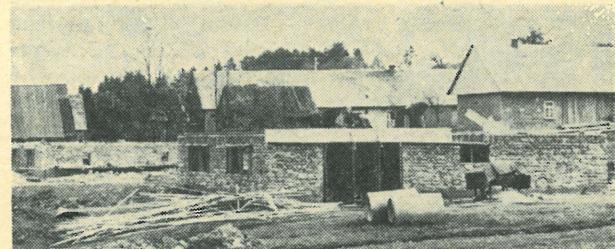
Mládež, ktorá sa zúčastnila výročnej volebnej schôdze prihlásila návrh, aby predstaviteľ OV a UV častejšie navštěvovali ich MS, aby informovali o organizačnom živote Spoločnosti.

Záverom schôdze zvolili nový výbor MS, revíznu komisiu, delegátov na V. zjazd KSČS a dopisovateľov Života.

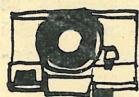

Krajčírska dielňa v Jablonke pred odovzdaním do prevádzky. Zanedlho tu bude zamestnaných okolo 200 osôb, v tom hlavne ženy.

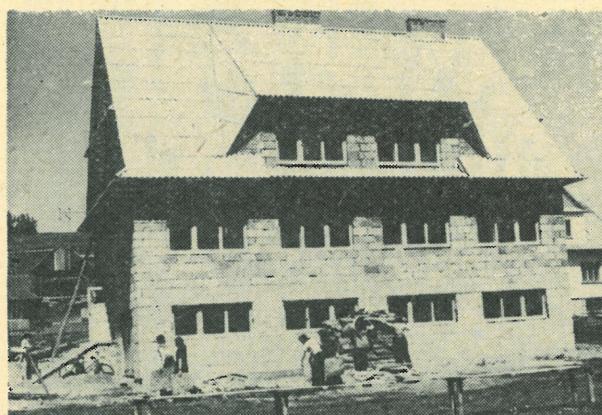

Moderné rodinné domčeky, ktoré budujú v Malej Lipnici.

S OBJEKTÍVOM PO

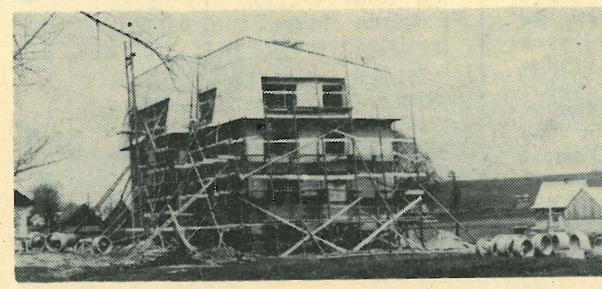
ORAUE

Škola v Jablonke-Matongoch výbudovaná v rámci svojpomocných prác. Na snímke mládež zo Zväzu viedeckej mládeže na nedelenej brigáde.

Stavba moderného potravinárskeho obchodu s jedálňou v Oravke. Na Orave by bolo potrebných viac takýchto obchodov.

Zdravotné stredisko v Jablonke vo výstavbe.

(TEXT A SNÍMKY: M. KAŠKIEWICZ)

čitatelia
redakcia
čitatelia
redakcia

KREMPACHY

Tento rok oslavujeme veľké jubileum — 30. výročie ľudového Poľska. Keď porovnávame životnú úroveň občanov našej dedinky z prvých rokov po vojne a dnes zistíme obrovský rozdiel. V spotrebe priemyselných a poľnohospodárskych tovarov naši občania sa vyrovnať obyvateľom nejedného mesta.

Veľké úspechy sme zaznamenali aj v oblasti kultúry. Vysokú úroveň dosiahli naše tanecné, spevácke, divadelné a hudobné súbory.

Vďaka leninskej národnostnej politike našej strany, deti našich krajanov majú možnosť učiť sa v materinskom jazyku.

Tých tridsať rokov sa dobre zapísalo do dejín našej obce. Pribudli mnohé verejnoprospešné budovy. Ešte nám chýba kultúrny dom a moderný obchod, ktoré sú už vo výstavbe a zanedlho budú odovzdané do spoločného užívania.

Už niekoľko rokov naša obec má peknú asfaltku. Aktuálne prebieha výstavba cesty z Krempach do Durština.

Nemusíme ani spomínať, že vďaka zavedeniu elektrického prúdu naša obec sa stala skutočne moderná. Naši rolníci používajú v práci stále viac elektrických poľnohospodárskych strojov, ale zároveň kupujú aj televízory, rádia a iné moderné zariadenia pre domácnosti.

To, že dnes môžeme bilancovať úspechy dosiahnuté za 30. rokov ľudového Poľska, vďačíme hrdinským vojakom a občanom, ktorí položili svoje životy v boji za lepší zajtrajšok. 9. mája sme oslavovali Deň významstva nad fašizmom. Nech tento deň navždy zostane len smutnou spomienkou! Nech žije mier!

FRANTIŠEK PACIGA

KACVÍN

Dôležitou udalosťou v živote našich krajanov v Kacvíne bola výročná volebná schôdza miestnej skupiny KSČaS. Zúčastnili sa jej o.i.: predstaviteľ Vnútorného oddelenia Okresného úradu v Novom Targu s. J. Žmuda, predseda ÚV KSČaS kr. J. Molitoris a predseda OV na Spiši kr. F. Kurnát.

Miestna skupina KSČaS v Kacvíne patrí k najpočetnejším skupinám našej Spoločnosti. V súčasnosti počítame ok. 230 členov. Pri MS pracuje klubovna, ktorú početne navštevujú starší i mladší krajanov. Najväčším úspechom krajanov v Kacvíne v posledných rokoch bolo utvorenie nového súboru piesní a tančov, ktorý dosiahol peknú úroveň a dnes patrí k najlepším súborom našej Spoločnosti.

Počas diskusie veľa pozornosti venovali zhromaždení krajania práve tomuto súboru. Aby si udržal doterajšiu úroveň, popriprade aby ju ešte zvýšil — zdôrazňovali

diskutéri — musí pravidelne navičovať. K tomu ale potrebuje stáleho skúseného inštruktora, akého zatiaľ nemá. Preto prvou úlohou je nájsť pre súbor takého vedúceho. Ďalší krajania sa vo svojich príspevkoch zaoberali klubovnou, ktorá je malá a už nevyhovuje súčasným potrebám. Treba rozhodne nájsť novú miestnosť a ešte lepšie ju vybaviť, než bola doteraz — postuľovali. Iní diskutéri, ako napr. kr.kr. V. Pivovarčík, J. Gecašek, J. Špernoga a J. Venit sa zaoberali otázkou zájazdov odbojárov, aktivistov a školskej mládeže na Slovensko zdôrazňujúc, že je to dôležité a účinný prostriedok aktivizácie našho krajančího hnutia. Zároveň podotýkali, že treba venovať viac pozornosti školskej mládeži, vyučovaniu slovenčiny na škole a v súvislosti s tým aj vybaveniu žiakov modernými príručkami pre vyučovanie tohto predmetu.

Tento rok začala v Kacvíne výstavba novej školy. V súvislosti s tým kr. J. Magera navrhol, aby členovia MS KSČaS v Kacvíne odpracovali na počesť 30. výročia PLR, ktoré pripadá tento rok, jeden deň pri tejto škole buď pri výstavbe cesty cez dedinu. Návrh bol jednohlasne prijatý.

Slova sa ujal aj zástupeca Vnútorného oddelenia Okresného úradu v Novom Targu s. J. Žmuda, ktorý sa o.i. s uznaním vyjadril o práci miestnej skupiny a zároveň navrhoval začať svojpomocné výstavbu novej klubovne, tak ako to urobili krajania v Jurgove, Nadeci alebo v Krempachoch.

Na záver schôdze krajania z Kacvína schválili plán práce na nastávajúce obdobie a zvolili nový výbor MS, revíznu komisiu, delegátov na V. zjazd KSČaS a dopisovateľov Života.

ČIERNA HORA

V Čiernej Hore konala sa jedna z posledných výročných volebných schôdzi MS KSČaS na Spiši. Otvoril ju predseda MS kr. Sebastian Milan, ktorý zároveň podal správu o činnosti výboru v uplynulom období. Správa sa stala podnetom pre diskusiu, ktorej sa zúčastnilo vyše desať krajanov.

Podobne ako v iných miestnych skupinách, aj v Čiernej Hore sa veľa hovorilo o klubovni MS KSČaS. Klubovna ako stredisko združujúce krajanov — zdôrazňovali diskutéri — musí byť priestraná a najmä dobre vybavená. A zatiaľ čiernochorská klubovna nezodpovedá ziaidnemu z týchto kritérií. Chybí základné zariadenie, televízor je pokazený — hoci, ako vysvetlilo v prejavu predsedu OV kr. F. Kurnata, ešte tento rok bude pre túto klubovnu kúpený najnutnejší nábytok.

Hodne krajanov sa zaobralo otázkou vyučovania slovenčiny na miestnej škole. V posledných rokoch sa totiž túto záležitosť zanedbalo a tak nečudo, že vyučovanie slovenského jazyka v Čiernej Hore prestalo. Bol priyatý návrh, aby čo najskôr zaviesť tento jazyk na školu, o to viac, že existujú pre to vhodné podmienky. Častejšie premetanie slovenských filmov, aktivizácia mládeže pre prácu v Spoločnosti, zájazdy na Slovensko a rôzne hospodárske otázky (ako napr. popis polí) — to bola hlavná tematika príspevkov ostatných diskutér.

V súvislosti s 30. výročím vzniku PLR Miestna skupina KSČaS v Čiernej Hore sa

zaviazala odpracovať brigádicky 80 dní pri výstavbe obchodu. Zároveň krajania z tejto dedinky sa zaviazali, že sa aktívne zúčastnia na výstavbe hasičskej remízy, pri ktorej by sa mohla postaviť jedna miestnosť pre klubovnu MS KSČaS. Potrebujú však pomoc a nejaké prostriedky, aby mohli začať s výstavbou.

Po diskusii nasledovali volby výboru MS, revíznej komisie, delegátov na V. zjazd KSČaS a dopisovateľov Života, po ktorých zhromaždení krajania schválili pracovný plán na nastávajúce obdobie.

J.S.

ZELOV

Dne 12. kvetna letosného roku nastoupilo v Zelově k Stranickému činu 1400 členů a kandidátů strany a přes 200 nestraničtí. Brigády se zúčastnili také členové naší Společnosti.

V závodech nastoupilo do práce přes 800 zaměstnanců. Ve městě se brigádicky pracovalo na stavbě hasičského skladu a jeho okolí (zhruba 200 lidí), na silnici do nového rekreačního střediska na Patyčích (asi 300 lidí), v Kiliňském ulici při navážce hliny na dětské hřiště (přes 200 lidí) a stavbu Družstevního domu družstva „Zelovianka“ zahájilo asi 100 lidí (celý dům bude postaven brigádicky).

Obyvatelé Zelova, stranici i nestraničtí, kteří správně pochopili společenský význam brigádnické práce se zavázali, že na zvelebení města venují více brigádicky odpracovaných hodin, aby u příležitosti 30. výročí PLR, to znamená 22. července 1974, bylo postaveno hasičské skladisko v Dzielné ulici, dětské hřiště v Kiliňském ulici a také členové družstva „Zelovianka“ chtějí mít 22. července fotový svůj Kulturní dům.

Také členové naší Společnosti se aktivně zapojili do této práce a dodatečně dne 18. kvetna t.r. dvacet našich členů pracovalo brigádicky a velmi solidně na úpravě dětského hřiště (Jordanovy zahrady) v Kiliňském ulici.

Zelov je průmyslově-zemědělským městem, které má přes 8 000 obyvatel. Většina je zaměstnána v místním textilním průmyslu: v Zelovských závodech bavlnářského průmyslu pracuje zhruba 2000 Zelovanů, v družstvě „Zelovianka“ přes 600 osob, v družstvě „Samopomoc Chlopska“ přes 300 osob, ve dvou cihelnách asi 100 lidí. Ve tkalcovských družstvech v nejbližším okolí, např. Maurycowě, Dlutowě, Dobroně atd. 100 osob, do „Wólczanku“ v Lasku dojíždí asi 200 lidí, přes tisíc osob je zaměstnáno na stavbách prováděných stavebními podniky v Lodži, v Lasku a i dále.

Cárt zelovských obyvatel se zabývá zemědělstvím. Jsou to dobrí hospodáři a řadu z nich — také členů naší Společnosti — nutno pochválit za dobré výsledky dosažené jak na poli, tak také v chovu dobytka. Podle informací, získaných v Městském úřadě, nutno jako dobré hospodáři zemědělce uvést: Emila Slobodu, bytem Sienkiewicze č.p. 18, Józefa Pejgu, Piotrkowská č.p. 22, který má také slepičí farmu, Władyślawę Niewieczewską z Piotrkowské ulice — pěstuje krmeníky a hovězí dobytek, Karola Prowazníka, bytem Piotrkowská 72, Aleksandra Grygiera, Poznańska

č.p. 56, Piotra Jersaka bytem ul. Kościuszka 16, který je současně zaměstnán v družstvě „Zelovianka“, Eugeniusze Zaunara, bytem Zelówka č.p. 34, který dodává mléko s vysokým obsahem tuku, krmníky a nadplánové obilí. Totéž lze říci o Ludvíku Wolském, Emiliu Pospišilovi, Jósefu Jersákovi. Všichni tito dobré hospodaří zemědělci pochopili smysl hesla „Pomůžeme“, aby naše lidová vlast rozkvétala a byla stále bohatší.

Dne 27. května t.r. se v klubovně obecního družstva „Samopomoc Chlopska“ konala schůze dozorčí rady, jíž se zúčastnili i členové družstva.

Schůzi předsedal předseda dozorčí rady Marian Szymorek. Zprávu o splnění hospodářského a finančního plánu v prvním čtvrtletí 1974 podal předseda družstva Franciszek Antoszczyk. Uvedl, že 710 000 zlatých naplánovaných na první čtvrtletí bylo splněno a překročeno (790 000 zlatých) a družstevníci se nemusí obávat, že by roční plán nesplnili. Místopředseda družstva Henryk Woźniak představil vše nové pekárny a dalších závodů a místo-předseda Jan Włazik hovořil o zásobování a službách v zemědělství ve spojení s obecními plány.

Předseda revizní komise Kazimierz Gapik předložil zprávu o kontrole finanční bilance prvního čtvrtletí t.r.

Na závěr schůze se živě diskutovalo o družstevních investicích.

W.L.

KUCOV
Jako členka společenské re-dakční rady zasílám své připomínky na poradu dopisovatelů Života:

1) soudím, že lépe by mohla být využita titulní stránka časopisu. Místo nesrozumitelných ilustrací by byly vhodnější např. básně českého nebo slovenského básníka, jeho stručný životopis a přehled díla;

2) český jazyk v časopise by měl zůstat v dosavadním rozsahu.

LÝDIE MUNDILOVÁ

CHRÁNME PRÍRODU

V posledom čase veľa sa píše a diskutuje o otázke ochrany prírody. Dnes, v ob-

dobí rýchlo stúpujúcej civilizácie, ochrana prírodného prostredia človeka sa stala mimoriadne dôležitá. Nebolo by teda od veci, aby aj na stránkach Života venovalo tejto otázke viac pozornosti. Myslím, že by sa pre to najlepšie hodila stránka pre mládež. Vedľačku k prírode, podobne ako iné životné zásady, treba u človeka rozvíjať od najmladších rokov.

Navrhoval by som teda, aby na tejto stránke písat o vtáchoch a zvieratách, ktoré u nás žijú, poukazovať na ich užitočnosť a popularizovať ich dokádzanie v zimnom období. Treba učiť deti, aby nevičili kvety a nepoškodzovali stromy, predstavovať spôsoby ošetrovania ovocných stromov a krov, zabezpečovať ich pred zimným obdobím a pod.

Dobre by bolo zorganovať akciu vysádzania ovocných stromov. Ide o to, aby usporiadala súťaž a najlepším účastníkom, ktorí vysadili najviac stromov, udeľoval odmeny. Som presvedčený, že ani rodičia by nelutovali pre dieťa pár zlatých, aby si mohlo kúpiť a zasadíť niekoľko stromov. Treba s tým začať už teraz, aby potom nebolo neskoro. Dnes ešte nepociújeme tak veľmi to neustálé ochudobňovanie prírody, lenže o pár rokov, rýchly rozvoj techniky môže neblaho zasiahnúť aj do tých najkrajších prírodných zákutí našej krajiny. A vari nikt by nechcel, aby po krásnych lesoch, kvetoch, vtácoch a zvieratách nám zanedlho ostali iba spomienky.

JAN KOVALIK

NOVOZOLENÉ VÝBORY MIESTNÝCH SKUPÍN, DELEGÁTI NA V. CELOSTÁTNY ZJAZD KSČs V POLSKU A DOPISOVATELIA ŽIVOTA (pokracovanie)

SPIS

VÝBOR MS KSČs V ČIERNEJ HOŘE

SEBASTIAN MILAN — predsedna
SEBASTIAN MLYNARČÍK — podpredseda
ANDREJ MILAN — tajomník
VALENT HLDAL — pokladník
ANDREJ GOGOLA — člen
LUDVIK GOGOLA — člen
ANDREJ GOLANIK — člen
ANDREJ KIEŽNORČÍK — člen
ANDREJ MODLA — člen
FRANTIŠEK MILAN — člen
JÁN VOJENSKÝ — člen

REVÍZNA KOMISIA

FRANTIŠEK GOGOLA — predsedna
ALŽBETA VOJENSKÁ — členka
VLADISLAV GOGOLA — člen

DELEGÁTI NA V. ZJAZD KSČs

SEBASTIAN MILAN
SEBASTIAN MLYNARČÍK
ANDREJ MODLA

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

ANDREJ MILAN
FRANTIŠEK MODLA
MÁRIA MILANOVÁ

VÝBOR MS KSČs V KACVÍNE

JÁN KUBASEK — predsedna
JÁN MAGERA — podpredseda
JOZEF ŠPERNOGA — tajomník
FRANTIŠEK ŠÍSKOVIC — pokladník
ANTON KOZUB — člen
FRANTIŠEK MOLITORIS — člen
JÁN MOLITORIS — člen
ANTON PACIGA — člen
JÁN VENIT — člen

REVÍZNA KOMISIA

MICHAL JURAS — predsedna
JÁN GECAŠEK — tajomník
JAKUB BEDNARČÍK — člen

DELEGÁTI NA V. ZJAZD KSČs

ADAM CHALUPEC
JÁN GECAŠEK
JÁN KUBASEK
JOZEF ŠPERNOGA
JÁN VENIT

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

JÁN MAGERA
JOZEF ŠPERNOGA

VÝBOR MS KSČs V NOVEJ BELEJ

JAN GRONKA — predsedna
FRANTIŠEK MOŠ — podpredseda
ŠIMON BEDNARČÍK — tajomník
ROZÁLIA DLUHÁ — pokladníčka
FRANTIŠEK LOJEK — člen
FRANTIŠEK MAJERČÁK — člen
ANDREJ BEDNARČÍK — člen
ANDREJ CHOVANEC — člen
FRANTIŠEK SOLTÝS — člen
JAKUB DLUHÝ — člen
BENEDIKT GAVENDA — člen
MICHAL KRISTOFFEK — člen
JAN FRANKOVIČ — člen

REVÍZNA KOMISIA

FRANTIŠEK CHALUPKA — predsedna
FRANTIŠEK BEDNARČÍK — člen
ANDREJ SKUPÍN — člen

DELEGÁTI NA V. ZJAZD KSČs

FRANTIŠEK LOJEK
ANDREJ SKUPÍN
FRANTIŠEK CHALUPKA
FRANTIŠEK MOŠ
FRANTIŠEK BEDNARČÍK
JÁN FRANKOVIČ
JÁN GRONKA
ALŽBETA STOJOWSKA

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

FRANTIŠEK BEDNARČÍK
CECÍLIA LOJEKOVÁ
FRANTIŠEK LOJEK

VÝBOR MS KSČs V REPIŠKÁCH

JÁN REPIŠČÁK — predsedna
JÁN JURGOVIAN — podpredseda
ANNA SLABYOVÁ — tajomníčka
FRANTIŠEK MADEJA — pokladník
ANDREJ BUDZ — člen
ANDREJ MILON — člen
JÁN SOLUS — člen

REVÍZNA KOMISIA

ANDREJ VILK — predsedna
JOZEF MALEC — tajomník
ANDREJ VOJTYČKA — člen

DELEGÁTI NA V. ZJAZD KSČs

JÁN REPIŠČÁK
ANNA SLABYOVÁ
FRANTIŠEK MADEJA

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

ANNA SLABYOVÁ
FRANTIŠEK MADEJA
JÁN REPIŠČÁK

VÝBOR MS KSČs V TRIBŠI

ANDREJ VAKSMANSKÝ — predsedna
FRANTIŠEK KOVALČÍK — podpredseda
SEVERÍN VAKSMANSKÝ — tajomník
DOMINIK PAVLICA — pokladník
DANIEL PAVLICA — člen
ANDREJ GOGOLA — člen
FRANTIŠEK MODLA — člen

REVÍZNA KOMISIA

ANDREJ RABIAŃSKÝ — predsedna
JAKUB PLUTA — tajomník
PAVOL HUŠI — člen

DELEGÁTI NA V. ZJAZD KSČs

SEVERÍN VAKSMANSKÝ
DANIEL PAVLICA
FRANTIŠEK KOVALČÍK

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

SEVERÍN VAKSMANSKÝ
ANDREJ VAKSMANSKÝ
ANDREJ SOLTÝS

VÝBOR MS KSČs VO VÝŠNÝCH LAPŠOCH

ANDREJ SOLTÝS — predsedna
DOMINIK GRIGLÁK — podpredseda
JOZEF KRIŠÍK — tajomník
JÁN KIEDZIUCH — pokladník
JOZEF GRIGLÁK — člen
FRANTIŠEK CHOVANIEC — člen
JÁN RADECKÝ — člen
JOZEF KRIŠÍK — člen
AUGUSTÍN BRYJA — člen

REVÍZNA KOMISIA

PAVOL KRIŠÍK — predsedna
PAVOL BIŽIAK — člen
SEVERÍN KRIŠÍK — člen

DELEGÁTI NA V. ZJAZD KSČs

AUGUSTÍN BRYJA
ANDREJ SOLTÝS
FRANTIŠEK GRIGLÁK

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

PAVOL KRIŠÍK
SEVERÍN KRIŠÍK
ANDREJ SOLTÝS

VÝBOR PRE OPRAVU KLUBOVNE MS

ANDREJ SOLTÝS — predsedna
DOMINIK GRIGLÁK — podpredseda
JOZEF GRIGLÁK — člen
JÁN KIEDZIUCH — člen
ANDREJ SOLTÝS — člen
BENJAMIN PAVLICA — člen
FRANTIŠEK GRIGLÁK — člen

VÝBOR MS KSČs V PEKELNÍKU

ANTON RAFAČ — predsedna
ANGELA ŠMIECHOVÁ — podpredsedkyňa
JÁN SVIENTEK — tajomník
JOZEF ŠMIECH — pokladník
FRANTIŠEK HOLÁ — člen

REVÍZNA KOMISIA

STANISLAV KOTLARČÍK — predsedna
JOZEF KOTLÁR — člen
JÁN TOMALA — člen

ORAVA

DELEGÁTI NA V. ZJAZD KSČs

ANNA PASTORKOVÁ
JÁN ŠVIENTEK
ANGELA ŠMIECHOVÁ

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

JÁN ŠVIENTEK
ANNA PASTORKOVÁ
STANISLAV KOTLARČÍK

VÝBOR MS KSČs V ORAVKE

PETER JURČÁK — predsedna
JÁN GRIGUŠ — podpredseda
ANTON GROBARČÍK — tajomník
VLADISLAV OTREMBAK — pokladník
EUGEN POLAČEK — člen

REVÍZNA KOMISIA

ANTON LAČIÁK — predsedna
JOZEF ČEGELNÝ — tajomník
CECÍLIA ČIŠČENOVÁ — členka

DELEGÁT NA V. ZJAZD KSČs

JÁN GRIGUŠ

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

PETER JURČÁK

VÝBOR MS KSČs V PODVLUKU

JOZEF GRIBÁČ — predsedna
VLADISLAV PIERONEK — podpredseda
Mária GRIBÁČOVÁ — tajomníčka
ANGELA BACHULOVÁ — pokladníčka
MARGITA KIČINOVÁ — členka
EDUARD PRILINSKÝ — člen

REVÍZNA KOMISIA

ŠTEFAN KOVALČÍK — predsedna
JOZEF ČICHÓŇ — tajomník
GENOVEFA PRILINSKÁ — členka

DELEGÁT NA V. ZJAZD KSČs

JOZEF GRIBÁČ

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

ANGELA BACHULOVÁ
ŠTEFANIA MASTELOVÁ

VÝBOR MS KSČs V PODSRNI

Mária CHOVANCOVÁ — predsedkyňa
JÁN ZONZEL — podpredseda
JOZEF BONK — tajomník
ŠTEFANIA CHOVANCOVÁ — pokladníčka
EDUARD KAPUŠIAK — člen

REVÍZNA KOMISIA

JÁN NOVARA — predsedna
ANTONÍNA CHOVANCOVÁ — tajomníčka
EUGEN LOPUCH — člen

DELEGÁT NA V. ZJAZD KSČs

JOZEF BONK

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

Mária BONKOVÁ

Cinnosť vodných spolkov zahrňuje skoro celú meliorovanú pôdu v Poľsku. Táto organizácia podľa stanov má za cieľ vykonávať meliorácie, ako aj zabezpečovať správne fungovanie melioračných zariadení počas ich exploračie. Ide o stálu údržbu melioračných zariadení, ako aj správny rozvod vody a navodňovanie pôdy tam, kde sa preto nachádzajú patričné zariadenia. Okrem toho, v súhlase s vodným právom, vodné spolky organizujú racionalné hospodárenie na meliorovaných lúkach a pastvinách. Vodné spolky realizujú svoje úlohy z vlastných finančných prostriedkov, ktorých prameňom sú peňažné príspevky členov (súkromne hospodáriacich rolníkov, rolníckych družstiev, štátnych majetkov a iných). Vodné spolky sú organizáciou so starými tradíciami. Niektoré z nich, ako napr. Obrzanský vodný spolok, ktorý sa zaobrá exploataciou Obrzanského kanála vo Veľkopoľsku, počíta viac ako 170 rokov.

Kedže činnosť vodných spolkov mala sa vzťahovať na celú meliorovanú pôdu vyplatí sa niečo vedieť o tejto organizácii. Tak teda, vodné spolky nepatria k spoločenským organizáciám,

O VODNÝCH SPOLKACH

ale sú hospodárskymi podnikmi s do-nucovacou mocou voči svojim členom. Nemôže sa ťobiť meliorácia, keď predtým nevznikol vodný spolok. Keď z rôznych príčin pred melioráciou neboli založené vodné spolky, administratívne orgány majú povinnosť ho založiť, aby zabezpečiť správnu údržbu a využívanie meliorovaného objektu. Keď členovia vodného spolku nemôžu vo vodbach zvoliť výbor spolku, môže byť menovaný administratívny orgánmi. Vodný spolok môže prinútiť každého člena, aby platil poplatky na údržbu melioračných zariadení, aby hnojil meliorované lúky, aby ich včas kosiol a zvážal pokosené seno. Vyplýva to z toho, že štát poskytuje značnú finančnú pomoc rolníkom na vykonanie meliorácie, musí mať záruku, že na meliorované pôde bude sa správne hospodárať. Kvôli príkladu: 2/3 nákladov na melioráciu lúk a pastvin kryje štát, pri meliorácii ornej pôdy, to zna-

mená drénovaní štát hradí 1/3 celkových nákladov. Tak teda štát investuje veľké sumy do pôdy, ktorá je v súkromnom vlastníctve (na gazdovstvách súkromne hospodáriacich rolníkov) a práve preto má právo dožadovať sa racionálneho hospodárenia na meliorovaných pôdach a udržovania v náležitom poriadku melioračných zariadení.

Na tomto mieste hodno poznamenať, že podľa zákona „o podporovaní meliorácie“ — z roku 1958, majitelia meliorované pôdy musia sa starat o údržbu vtedajších melioračných zariadení. Tie-to zariadenia sú určené, keď ide o priekopy a kanály, šírkou dna, zase v krytých zariadeniach priemerom rúr. Základné zariadenia, t.j. rieky a väčšie kanály, sú udržované na štátne trovy.

V niektorých okresoch sa čitatelia môžu stretnúť s Okresným zväzom vodných spolkov. Na tomto mieste

musíme vysvetliť, táto inštitúcia nie je okresným nadriadeným orgánom vodných spolkov (nadriadeným orgánom sú oddelenia výkupu a vodného hospodárstva pri okresných a vojvodských úradoch). Úlohou okresných spolkov je vykonávanie údržbárskych prác v mene vodných spolkov na takých vodných systémoch, ktoré zahrňujú viac ako jeden vodný spolok.

V Poľsku je viac ako päť tisíc vodných spolkov. V súvislosti s tým ich činnosť je roztrúsená. Existuje hodne malých, ekonomickej slabých a málo aktívnych vodných spolkov. V súčasnosti sa uvažuje o tom, aby zreorganizoval a koncentroval vodné spolky. Ide totiž o to, aby ich veľkosť bola prispôsobená administratívnym hraniciam obcí (gmin). Pritom časť právomoci okresných orgánov (týkajúcu sa vodných spolkov) mohlo by sa postúpiť obecným orgánom. Zároveň črtá sa reálna možnosť rozvíjania spolupráce a spájania pôsobnosti vodných spolkov s činnosťou vznikajúcich spolkov obecných družstiev rolníckych krúžkov.

J.Z.

OBEC VONIA VALERIÁNOU

Wierzchowiska v strednom Poľsku to je obec, ktorá vonia valeriánou. Totiž mnohí miestni rolníci pestujú túto liečivú bylinu, z ktorej sa vyrábajú známe valeriánové kvapky.

AKUPUNKTÚRA PRE ZVIERATÁ

Stara čínska metóda liečenia pomocou akupunktúry (pichanie určitých miest pod pokožku mnohými špeciálnymi ihlami) si v súčasnej medicíne získáva obrovskú popularitu. Naposledy začali akupunktúru používať dokonca pri liečení zvierat. Vysvitlo, že je rovnako účinná; prvú takúto operáciu urobili na univerzite v Los Angeles, vďaka ktorej prinavrtili nemocnému psovi... schopnosť štekať.

NEOBYČAJNÁ SEJBA

Elektráreň v Skavine je tiež producentom... obilia. Nasledy skončili tam sejbu na veľkej ploche popola, vyvezenej z elektrárne. Táto originálna a skutočne neobyčajná sejba má presvedčiť všetkých o tom, že dokonca energetický popol možno úspešne zaorafa a pestovať na ňom obilie alebo krmovinové rastliny. Minuloročná žatva, ktorá sa tu konala, dala rovnako dobrú úrodu ako na normálnej pôde. Tohoročná úroda má potvrdiť a upevniť túto mienku.

Na Orave zaznamenávame veľmi nízky stav chovu oviec. Prečo? Poľnohospodárske služby informujú: na tomto území je nedostatok salašov, nie sú tu hole. Aktuálna atraktívnosť chovu oviec asi zdoláva tieto prekážky lebo na chyžňanských poliach sú salaše. Kolektívne v nich gazdujú: Jan Stopka z Poromina (48 oviec), Jozef Kulasiak z Pekelníka (20 oviec) a Jozef Leja z Czervienného (67 oviec). Snáď aj na Orave bude bryndza?

SNÍMKA: MK

Z KALENDÁŘE NA - SRPEN - AUGUST

Pole se podmítají a vápnújí. Opomíjení týchto prací je hrubou agrotechnickou chybou. Je na čase začať s prípravou pôdy k setí ozimin. Včesná setba ozimého obilí je dôležitou podmínkou dobré sklízne.

V srpnu se sklízí druhé seno. Když prší, nutno trávu silážovat.

Na bramborištích dále hubíme mandelinku. Zeli chránime pred motýľom běláskem. Pozdě vysazovaná rajčata chránime před bramborovou snětí a jinými chorobami.

V srpnu se poráží jehnata na kožíšky. Koncem měsíce se třídí ovece; nehodíci se k dalšímu chovu se vykrmují a prodávají.

Koním nedáváme čerstvé seno ani zrní.

Při krmení drůbeže věnujeme pozornost mladým nosnicím. Je-li málo trávy, dobytek musíme přikrmovat.

Mouchy a jiný hmyz trápí lidi i zvířata. Přenášejí bacily, znečišťují prostředí, rozšírují lidi a zneklidňují zvířata. Největší invaze hmyzu jsou v léte a také v tomto ročním období nutno proti němu bojovat. První podmínkou úspěchu je udržování čistoty v domě, v chlévech i na dvore. Radikální zbraní jsou chemické prostředky.

PROTI MOUCHÁM užíváme následující prostředky: Lindosep tekutý — užívá se 5% roztoku (na 1 litr vody 50 gr prostředku). Na 10 čtverečních metrů povrchu se používá 400 kubických cm pětiprocentního roztoku.

Metosep tekutý — 0,25 litru zředíme 1 litrem vody, používáme v množství jak výše.

Tyto prostředky nepoužíváme v kurnících ani v chlévech s ustájenými dojnicemi.

Kromě výše uvedených prostředků lze používat preparátu aerosolových. Manipulace je jednoduchá, neředí se. Jsou to např.:

Muchozol extra — postříkujeme místa, v nichž se mouchy zdržují nebo rozprašujeme preparát do vzdachu. „Lakier ovadobójczy“ — jemnou vrstvu nanášíme na veřeje, okenní rámy, parapety atd. Lak je nesmývatelný a působí 12 měsíců i déle.

Sanitozol — hubí mouchy, rychle vypřehává, neškodí zdraví lidí. Zákokr nutno často opakovat.

Fosep tekutý — působivý jed. Emulzi (50 ml preparátu na 5 litrů vody) navlhčujeme kousky buničité vaty nebo sací papír a klademe v místech výskytu much na podložkách.

NA HUBENÍ ŠVÁBŮ doporučujeme mj.: Karbosep — připravíme emulzi ze 100 gr preparátu a 1,5 litru vody. Postřík prováděme v místech výskytu švábů a také jejich cest, tedy podlahy, stěny nízko u země, zadní stěny skříní, okolí dřezů atd.

Blattosep v prášku — na 1 m² povrchu používáme 1 gr prášku. Sypeme ho do skulin a škvír v podlahách, koutech, za nábytkem, na kuchyňské stoly, studená kamna, lišty a další místa.

Karbosep 5 — v prášku — používáme stejně jako blattosep. Šváby hubí také tekutý fosep.

PROTI BLECHÁM SE POUŽÍVÁ:

Kardosep 75 — emulze — nejméně každé dva týdny provádíme postřík podlahy roztokem ze 100 gr preparátu a 1,5 litru vody.

Fosep tekutý — v poměru 50 gr preparátu na 1 litr vody. Blechy lze hubit také karbosepem 5 v prášku. Karbosepu 75 — emulze a v prášku, lze používať také k hubení blech u zvířat. Nesmí se však používať u fen krmících mladé, u štěnat a koček.

RUSY DOMÁCÍ hubíme blatosepem v prášku.

ŠTĚNICE hubí karbosep 5 v prášku a tekutý fosep.

Zvýšenou péči venujeme také hubení much v konírnách a chlévech. Obzvláště nebezpečné jsou v chlévech, protože narušují zásady hygienického zacházení s mlékem. Nejlepšími prostředky jsou: muchozol extra, tekutý fosep a sanitozol. Postřík tekutými prostředky a roztoky můžeme provádět zahradníkým přístrojem na stříkání stromů. Před postříkem nutno odstranit ze stropů a stěn prach a pavučiny a umýt okna, která obzvláště dobře postříkáme.

Chemické hubení hmyzu provádíme velmi opatrně, dodržujeme všechny předpisy, které platí jak pro osobu pracující přímo s chemickými prostředky, také pro všechny domovníky a chovanou zvířata.

Důležité je, abychom dobře a pozorně přečetli návod a přesně podle něho postupovali. Nos a ústa chráníme maskou (může to být i tampon z vaty). Během práce s témito chemickými prostředky nejime, nepijeme ani nekouříme. Po ukončení důkladně umyjeme ruce i obličeji. Dřívěj však odložíme ochranný oblek (starý pracovní pláště). Nikdy nepoužíváme žádných prostředků proti hmyzu na dětská lůžka, ložní prádlo dětí ani na podlahu, na níž si děti hrají. Při provádění postříku v místnosti nemohou zůstávat lidé ani zvířata. Také odstraníme potraviny, kuchyňské nádobí, pitnou vodu a z chlévů krmivo. Místnosti nutno na několik hodin uzavřít (dle návodu) a potom dobře vyvětrat. Dáváme pozor, abychom nepostříkali žleby, napáječky, koryta ani nádoby na mléko, dále podešívku a přepážku mezi boxy. Stěny stojí postříkujeme nejnižše dva metry od země, chlévů metr od země.

SD

PRI PRÍLEŽITOSTI SVIATKU OBRODENIA, 30. VÝROČIA ĽUDOVÉHO POLSKA, ŽELÁME VÁM, MILÍ ČITATELIA, KRAJANKY A KRAJANIA, VELA ĎALŠÍCH BUDOVATEĽSKÝCH ÚSPECHOV, DOBRÉ PRACOVNÉ VÝSLEDKY A MNOHO RADOSTI DO ĎALŠIEHO ŽIVOTA.

ÚV KSCAS A
REDAKCIA ŽIVOT

TAKÝ JE ŽIVOT

CHLADÍ POSTEL...

CHICAGO: Istá Mary Smithová podala žiadosť o rozvod, ktorú zdôvodňovala tým, že jej manžel ju za celých 20 rokov trvania ich manželstva obžalúvava z toho, že... v noci chladí ich spoločnú manželskú posteľ. Sudca uznal manželovu žalobu za „morálne mučenie“, ale navrhol manželom — namiesto rozvodu — takéto riešenie: nech manžel niekoľkokrát v týždni obloží ich posteľ termofórmou, a ďalšie noci podobným spôsobom nech zohrieva posteľ manžel-

ka. Tomu, kto dá takýto výrazný dôkaz manželského tepla, má druhý partner rano priniesť do posteľe raňajky.

TRI ŽENY

podali žiadosť o vdovský dôchodok po mechanikovi, ktorý zomrel v Bukurešti. Vysvitlo, že pred niekoľkými rokmi trikrát uzavrel manželstvo a tak výborne vedel deliť čas medzi tri vyvolené svojho srdca, že žiadna z nich nemala ani najmenšie podozrenie.

Poisťovňa sa ocitla pred precedentným prípadom „tri-gámie“ a pred fažkým rozhodnutím.

Z AMOROVEJ LÚČKY

V manželstve je potrebné niekedy sa aj pohádať, lebo iba tak sa vzájomne niečo o sebe dozvieme.

GOETHE

Láska je želanie niečo dávať, nie dostávať. Láska je umenie dostávať. Láska je umenie produkovať niečo pomocou toho druhého. Na to treba, aby si fa ten druhý vážil a aby ti bol naklonený. To sa dá vždy dosiahnuť.

B. BRECHT

Mužova láska a jeho život nie je to isté. Láska ženy je však celá jej existencia.

BYRON

Manželstvo je ako obliehaná pevnosť. Kto je vonku, chce ísť dnuká, kto je vnútri, chce ísť von.

(ARABSKÉ PRÍSLOVIE)

Dňa 16. júna 1974 v Krempachoch oslavili zlatú svadbu naši krajania, manželia Michal a Mária Petráškovci, ktorí spolu prežili 50 rokov.

Manželom Petráškovcom do ďalšieho života želáme veľa, veľa šťastia, zdravia a pochyby.

MS KSCAS V KREMPACHOCH
OV KSCAS NA SPIŠI
ÚV KSCAS A
REDAKCIA ŽIVOT

NIELEN KOZMONAUTÍ

Prizmatické okuliare, ktoré vidíme na snímke, skonštruovali americkí vedci pre kozmonautov. Keďže okuliare tohto druhu umožňujú ležiacim ľuďom čítať nielen bez zdvívania trupu, ale dokonca bez naklňania hlavy nad knihu, tento vynález, skôr ako dobyje vesmír, má všetky predpoklady, aby urobil kariéru v sade tam, kde sú nemocní nútene ležať bez pochutia.

MÓDA NA SESTRY

zvláštne zpívajúci je dnes ve svete všeobecnej. Ve Veľké Británii je veľmi populárni trio „Karin.“ Sestry Karlinovy pochádzajú ze Skotska a jsou autentickými trojčatami. Linda, Evelyn a Elainé je 26 let. Svou kariéru zahájily zpíváním na svatbách, potom zpívaly v Edinburghu na hudebnom festivale. Dnes často vystupujú v televizi a jsou veľmi oblíbené.
Na snímku: sestry Karlinovy

PO SVADBEE

Po slávnostnom sobáši sa mladozenčí obracia na mladuchu:

— A teraz, moja milá, musím sa ti priznať, že mám istý neprekńu zvyk.

— Aký?

— Stáva sa, že sa bez žiadnej viditeľnej príčiny nazlostim...

— Nič si z toho nerob, miláčik. So mnou sa nebudeš nikdy hnevá bez príčiny...

* * *

— Je vaše manželstvo štastné?

— Veľmi. Už trikrát sme odkladali rozvod.

Z domáceho hrnca....

★ Vlnené látky žehlíme cez vŕtku handru. Žehličku po látku neposúvame, iba ju prikládame. Keď žehlíte sukňu so záhybmi radíme, aby ste si záhyby zašili a žehlili najskôr po pravej a potom po lavej strane.

★ Látky, na ktorých je viditeľný smer vlasov, žehlíme týmto smerom. Látky strihané šikmo — podľa toho ako idú nite. Vyleštené miestá, ktoré sa niekedy objavia na vlnených látkach následkom nesprávneho žehlenia, možno

odstrániť keď pod mokrú handričku podložíme kúsok flanelu a nakrátko položíme naň horúcu žehličku.

★ Zamiat a plyš nežehlíme, ale naparujeme. Naparováním odstraňujeme lesklé miestá a zalaminy, ktoré na týchto látkach vznikajú keď ich nosíme. Najlepšie naparíme zamiat a plyš nad hrncom s vriacou vodou, keď ich budeme kefovať mäkkou kefou proti vlasom.

ODPOVEDÁME

Som mladá, vraj nie som špatná a rada nosím kratšie sukne, ale mám silnejšie stehná... Čo mám robiť?

Žiaľ, ľahšie sa dá stehná „zosliniť“ ako „zoštíhlit“. Ale sú spôsoby aj na to, aby stehná zoštíhlieli, aj keď je to pravda, spôsob nie jednoduchý. Je to totiž — gymnastika.

Odporučame: šliapanie a strihanie. Lahňeme si na chrabt a nohami robíme také pohyby, ako keby sme išli na bicykli. Je dôležité, aby sa pohyb koncentroval na bederných kľboch. Začíname 40 až 50 rýchlymi pohybmi, potom postupne zvyšujeme počet až na 150 — 200 pohybov. Stríhanie spočíva na krížení ľavej nohy s pravou a opačne — samozrejme tiež, keď ležíme na chrbe. Každodenný počet cvikov taký istý ako v predošom cviku.

P
rawnik

POMOC PAŃSTWA W ZAGOSPODAROWYWANIU LASÓW NIE STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ PAŃSTWA

Z dniem 15 marca 1974 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Leśnictwa

i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 lutego 1974. w sprawie pomocy w zagospodarowaniu lasów nie stanowiących własności Państwa.

Przedsiębiorstwa lasów państewnych i parki narodowe zostały zobowiązane tym rozporządzeniem do udzielenia pomocy spółkom, zespołom leśnym oraz właścicielom lasów i gruntów leśnych, nie stanowiących własności Państwa w organizowaniu zabiegów gospodarczych związanych z zagospodarowaniem lasu. Część świadczonej pomocy jest bezpłatna, przy czym bezpłatna pomoc obejmuje doradztwo i instruktaż fabchowy, użyczanie narzędzi do wykonywania prac leśnych z zakresu zagospoda-

rowania lasu, przydzielanie i niesięnych środków do zwalczania szkodliwych owadów leśnych i pasożytów roślinnych oraz zwalczanie tych owadów i pasożytów w razie masowego wystąpienia.

Spółki, zespoły leśne oraz właściciele lasów i gruntów leśnych otrzymują ponadto pomoc finansową na zagospodarowanie lasów oraz na całkowite lub częściowe pokrycie kosztów sadzonek na odnowienie lasu. Nadto niektóre prace z zakresu zagospodarowania lasu i przebudowy drzewostanów mogą być wykonywane na koszt Państwa, jeżeli wymaga tego interes społeczny, a koszty tych prac przekraczają możliwości finanso-

we właścicieli lasów i gruntów. Decyzję w tym przedmiocie podejmuje naczelnik powiatu na wniosek naczelnika gminy. Właściciele gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesiania otrzymują sazonki bezpłatnie.

Poza pomocą bezpłatną przedsiębiorstwa lasów państewnych mogą wykonywać na rzecz spółek zespołów leśnych i właścicieli lasów i gruntów odpłatne prace z zakresu zagospodarowania lasu.

Wreszcie może być przyznaną spółkom, zespołom leśnym oraz właścicielom lasów i gruntów leśnych prawidłowo prowadzącym gospodarkę leśną nagrodę rzeczową lub pieniężną.

W. FERFET

W
ełterynarz

NIKTÓRE CHOROBY OWIEC

Choroby skórne owiec, na skutek grubej okrywy wełnianej, pokrywającej na ogół całą skórę przez większość czasu roku, są trudno zauważalne. Niemniej co pewien okres należy przebadać skórę, gdyż najczęściej choroby atakujące ją, przynoszą duże straty hodowcy, na skutek utraty wełny.

POKRZYWKĘ — powstaje u owiec w następstwie użycia leków, stosowania niektórych lekarstw, a wreszcie, po karmieniu niektórymi paszami jak zielone żytą, rośliny strączkowe itp. Często też po krzywka taka występuje na skórze przy chorobach żołądka i jelit oraz przy chorobach zaraźliwych. W leczeniu pokrzywki dobre rezultaty daje podawanie soli gorzkiej oraz zmywanie zmienionych miejsc wodą z octem. Zawsze jednak przy pokrzywce należy podejrzewać schorzenia innych narządów.

LOJOTOK — jest to schorzenie skóry charakteryzujące się nadmiernym gromadzeniem się żelu na powierzchni skóry: Schorzenie to może być schorzeniem miejscowym albo też ogólnym i występuować jako lojotok wilgotny lub suchy. Lojotok wilgotny to tworzenie się żółtawych wydzielin, strupków na skórze szyji i łopatek i grzbietu. Brak jest tu świadomości, a wełna jest nastroszona i łatwo daje się wyrywać. Lojotok występuje częściej zimą. Przy leczeniu stosuje się witaminę H w postaci zastrzyków.

RUMIENI — rumień pierwotny polega na powstaniu obrzęku skóry, na skutek działania słońca, ostrego powietrza wiosennego. Częściej na niego zapadają jagnięta niż starsze owce. Rumień pojawia się w czasie wypędów owiec na pastwiska w upalne dni. Zaczyna się obrzękiem głowy i przenosi się na mostek oraz podgardle. Głowa staje się nieforemną, oczy przekrwione a oddech krótki. Owca chodzi na sztywnych nogach. Po spędzeniu do stajni obrzęk taki często znika lub tylko zmniejsza się, aby znów pojawić się po powtórnych wypędzeniach.

GRUDA — Powodem występowania grudy jest najczęściej wypas na ścierniskach, które ranią skórę pęcin, a kurz drażni i powoduje powstanie stanu zapalnego. Często zejściem takiej grudy jest ropne zapalenie skóry na nogach. Nogi chorych sztuk należy obmyć i pędzliwać jodyną kilkakrotnie.

NIESZTOWICA — choroba wywoływana przez wirusa przenoszącego się z owcy na owcę. Choroba wylega się przez 6–8 dni. Zarazek atakuje skórę warg powodując powstawanie krost i strupów. Po odpadnięciu strupów powstaje ciemnoczerwona, często krwawiąca powierzchnia skóry. Na skutek dodatkowego zakażenia mogą powstać owrzodenia i zropienia. U słabszych sztuk choroba przenosi się na język, policzki i podniebienie. Te zmiany znacznie utrudniają pobieranie pokarmu. Zarazek wraz z ropą może ściekać do śródręk i stąd atakuje szparę międzyrzecową. I znów w tych miejscach pojawia się obrzęk, zwierzę kuleje. Młode jagnięta mogą również przenieść chorobę na wymię matki. Przy łagodnym przebiegu choroby nie trzeba stosować żadnych zabiegów. Przy cięższym zaś — krosty na wargach pędzliuje się jodyną lub smaruje 10% maścią iktiolową. Przy zajęciu jamy ustnej dobrze robią przepłukiwanie środkiem odkarzającym. Choroba ta po przechorowaniu pozostawia odporność na około dziesięć miesięcy.

POLSKÉ ZRÁZY

Rozpočet: 300 g hovädzieho mäsa z pleca, 20 g masti, 20 g strúhank, 40 g cibule, 60 g žemlí, 1/2 vaja, 60 g údenej slaniny, soľ, voda, čierne korení.

Jemne zomleté máso posolíme, okoreníme, pridáme postrúhanú cibulú, vajce, namočenú, vytlačenú žemľu a spolu dobre premiešame. Na doske pospanej strúhankou rozdelíme masu na rovnaké kúsky, ktoré rozťažíme. Potom na ne poukladáme plátky slaniny, stočíme do valčeka a na masti opekáme. Trochu podlejeme vodu a dusíme.

Podávame so zemiakmi a so šalátom alebo kompotom.

Z
uzka

POLSKÁ KUCHYNA

HOVÄDZIE NA POESKÝ SPÔSOB

Rozpočet pre 4 osoby: 400 g hovädzieho mäsa z roštenky, 40 g masla, soľ, mleté čierne korení, 1 menšia cibuľa, 1 mrkvka, 1 petržlen.

Hovädzie rezne naklopeme, osolíme, vložíme do kastróla, ktorý sme vymasili čerstvým maslom, pri-

dáme čierne korení, pokrájanú cibuľu, očistenú, pokrájanú zeleninu, podlejeme vývarom alebo vodou a prikryté dusíme. Mäkké mäso vyberieme, šťavu pretrime cez sito a nalejeme na mäso.

Podávame so zemiakmi.

FLACZKI

Rozpočet pre 4 osoby: 800 g držiek, 800 g korenovej zeleniny (mrkva, zeler, petržlen), 60 g masti, 2 žemle, 2 dl mlieka, petržlenová vňať, soľ, mleté čierne korení, majorán, muškákový kvet a prikryté dusíme. K mäkkej zelenine pridáme v mlieku namočené žemle rozotreté s masom, držky a povarieme. Nakoniec pridáme nadrobno posekanú petržlenovú vňať.

Podávame ich na horúcom tanieri posypané postrúhaným syrom. Ako prílohu k nim dávame uvařené zemiaky posypané posekanou petržlenovou vňaťou.

ŽIVOT CZASOPISMO SPOŁECZNO KULTURALNE

Ukazuje się
do 15 każdego
miesiąca

NEVIETE SI PORADIŤ S RÓZNYMI ŤAŽKOŠTAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORÉ VÁS ROZČULUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA ŽIVOT, 00-372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NAŠHO ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. naczelny oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: František Bednářík (Nowa Biała), Augustín Bryja (Lapsze Wyżne), Mirona Čížková (Zelów), Józef Gribáč (Podwilk), Jozef Grigľák (Niepolomice), Vladimír Hess (Lublin), Bronislav Knapčík (Mikołów), Ján Kovalík (Zubrzyca Dolna), Ján Kríšák (Krempachy), Wacław Luściński (Zelów), Lýdia Mášálová (Zubrzyca Górska), Lýdia Mundilová (Kucov), Ignáč Nižník (Myślenice), Alžbeta Stojowska (Warszawa), František Svetlák (Lipnica Mała), Jan Sviantelek (Piekielnik), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbanová (Gesiniec), Zofia Vasilejáková (Lapsze Niżne), Valerie Wojnarowska (Warszawa), Andrej Vojsálek (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska. Tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojowska. Weryfikacja stylistyczna tekstu słowackich — Ján Kacvinský. Korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga. Red. techn. — Leonard Kühn. Oprac. graf. — Helena Ivičičová-Kutková.

Nadsyłanych rekonstrukcji, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „Współczesne” RSW „Prasa - Księżka - Ruch”, 00-480 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57.

Cena prenumeraty krajowej: rocznie — 12 zł; półrocznie — 6 zł; kwartalnie — 3 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeraty na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Wszystkie instytucje pastwowe i społeczne w miastach, zamawiają prenumeraty wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa - Księżka - Ruch”. Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur — zamawiają prenumeraty za pośrednictwem Urzędów Pocztowych.

Prenumeraty na zagranicę przyjmują: RSW „Prasa - Księżka - Ruch”, Biuro Kolejowe Wydawnictw Zagranicznych, ul. Wróbla 23, 00-840 Warszawa. Konto N 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej o 40%.

Oddano do skladu 4.V.74 r. Numer zamknięto 28.V.74 r. Druk Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa - Księżka - Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 670. N. 3840. W-53.

Psychozábava

MENO VEŠTÍ

MARGITA: veľmi zriedkavé meno, čudné, ale pestré, veselé a originálne.

MARGITA — meno spríbuzené so staroherebským menom MIRIAM — (verejne, dôverivé, dobré).

Skutočná, typická Margita je dievča počatým s veľkej lásky ešte pred sňatkom svojich rodičov. Ako dievča (tmavá blondína, brunetka) počiatokne malá, fľigránska, miniatúrna. Má oči hnede alebo zelenkavé, gaštanové vlasy dosť tmavé, lesklé, hebké s ľahkým ryšovým odtienom. Má pekný nos tmavšiu pleť, hladkú pokožku.

Začína skoro chodiť, už pred ukončením prvého roka a veľmi skoro hovoriť. Je rýchla, energická, bystrá, odvážna a zvedavá. Od malička je veľmi inteligentná a všeestranné nadaná. Má cholericco-sangvinickú povahu a je veľmi výrečná. Je očkom v hlave nielen rodičov, ale aj svojej babičky, ktorá žila nepríliš dobré s manželom (starým otcom Margity). Neskor Margita vyrastie na prekrásne, napriemerné dievča. Prevyšuje inteligenciou, vedomostami a životnými skúsenosťami nielen svojich rovesníkov, ale deťí a mládež staršiu od nej o rok, dva aj tri roky. Prekvapuje rodičov, kolegov ba aj učiteľov tzv. „námesačnými otázkami a problémami“. Má menlivú náladu, keď sa smeje navôkol sa zjavuje radosť, slinko, otvára sa dokonca zachmúrené nebo. Máva však chvíľe smutku, vtedy sa uzatvára, uchýľuje do samoty. Učí sa dobre, bez zvláštnych ťažkostí. Končí strednú školu, pomaturitnú, dokonca vysokú. Výborne pracuje ako humanistka aj ako absolventka prírodovedeckej fakulty. Obvykle má jednu sestru. Vydáva sa dobrovoľne, nekazi ju úspech u mužov. Stále hľadá zmysel života, existencie. Veľa číta a je múdra. Živo sa zaujíma o dejiny ľudsstva. Miluje krásu, umenie, kultúru, je na ne obvykle citlivá. Vždy viač dáva ako berie. Mnohí ľudia ju nechápu a považujú za čudačku. Ale myslia sa, Margita má starosti so svojim mužom a vobec s vlastným, originálnym životom.

TADMIR

SNĀR

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDESA KAZDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KED TO POKLADÁ ZA PREDSUDOK NASICH BABICIEK. KONEČNE, VED JE TO IBA ZABAVA. TAK TEDA, KED SA VÁM SNIVA:

Hradby budovať — neistota vo všetkých smeroch — byť v nich — verní priateľa, verná láska Hrať na lotériu — strata

— získať pritom — budeš mať nepriateľov

— stratit pritom — posmievajú sa ti

Hrobár — čakajú na twoju smrť

Hrobka — zle správy

Hrom počut buráca — dostaneš zle správy

— a blesk — tvoje nádeje budú zmarené

— s neškodným bleskom — neočakávané neštastie

Hromada hnoja — musíš šetrif

— veľká — bohatstvo

Hudobník — budeš mať výdavky

Kladivo pracovať ním — veľa dosiahneš prácou

— vidieť — dobré výhľadky

Klietka prázdná — zbaviš sa starosti

— s vtákmi — najdeš dobrého priateľa

— s lietajúcimi vtákmi — stratis pôžičku

— s dravými zvieratmi — tvoj nepriateľ ti nezaškodi

— vidieť z nej vychádzia zvieratá — nebezpečie

Knihovnu vidieť — potrebujete dobrú radu

— byť jej majetom — dosiahneš cieľa

Kopcovitá krajina — bez námahy získaš úspech

Kocúr biely, strakatý — veľká láska

— čierny — žiarlivosť.

Staráka na ay takto

STEHOVÁNÍ

DUNAJCE

Okreský výbor pro veřejné silnice v Nowem Sączi zahajil stěhování „Dunajce“. Jedná se přirozeně o změnu řečisté této vitošivé řeky v oblasti vesnice Zabrzež. Dunajec zde totiz kázdeno roku na jaře vzdá větší cesty. V minulém roce např. sebral novou silnici spojující Nowy Sącz s Pieńoticemi. Stěhovaní Dunajce se provádějí těžkými stroji. Shrnovalce a rýpadla hlučí nově řečisté dlohu několik set metrů. Až bude vyhobeno, stanou se zasype a obnovena silnice bude zajistěna vysokou hrází.

Stěhovaní Dunajce se provádějí těžkými stroji. Shrnovalce a rýpadla hlučí nově řečisté dlohu několik set metrů. Až bude vyhobeno, stanou se zasype a obnovena silnice bude zajistěna vysokou hrází.

UMELÍ L'UDIA

NEVSEDNY

SPOR

V USA vyšla kniha Umeli ludia, od hollywoodského chirurga, odbornika na plastické operace. Autor, který sa skryva pod pseudonymem Harry Beauty, odchádze „plastické tajomstvá“ slavných hviezd. Chirurg píše o Marie Dietrichovej toto: „Vo filme typu horror by bola najvýznamnejším výtvorom dr. Frankensteina. Vďaka nej sa obohatili mniché kliniky. Na Marlene sú prirodzené iba jej šperky.“

V obchode s nabytkom PZGS v Novom Targu — ako obyvatele tohto mesta, pán Stefan Marcinkowski, kupil stoličku s dodávkou do bytu. Ked robalí balk, zistil, že obchod bol nadmieru stredý. Namesto jediného stola, postal sa. Zákazník išiel do obchodu a poprosil, aby si zobral svoj majetok. Potom zacal obchod naštěvovať stále celé týždeň. Spor sa totiž týka toho, či tento stôl má do obchodu vrátiť pán Marcinkowski na svoje trovy, alebo či jeho prepravu má zaplatiť obchod.

ARMÁDA

V SUKNÍCH

Pri priležitosti Medzinárodného dňa žien istý obyvatel Kiels odovzdal svojej manželke dártek a tri klinéky. Manželka bola velmi dojatá, nakoľko to bolo prvé takéto gesto manžela po dvadsaťich rokoch spolužitia. Lenže aké bolo jej prekvapenie, keď po otvorení balíčka našla v ňom komplet bielize pre ňu pri malý a list adresovaný nejakéj Katke, ktorá neverný manžel uistoval o svojich vrelých čtoch. Nešikovný manžel stratil dôveru, zub a nakoniec aj priateľku, ktorá ho vydolia za dvere spolu s balíčkom, obsahujúcim karéniovú zásteru.

HUMOR

INŠTINKT

Kedysi pozvali svetoznámého matematika Gausseho na večeru k zámornožnému obchodníkovi.

Pri stole podnápný syn hostiteľa, preďastavil:

„Zlatej mládeži“, obrátil sa na vedca so zlomyselnou otázkou, či je to pravda, že v mä-

... Po 69 rokoch posmrtné rehabilitovali kustóda numizmatického múzea na dvore cisára Františka Jozefa, ktorého prepustili z práce pre podporenie, že ukradol zlatú desatkorunu s podobiznou císaŕa pána. Nedavno chirurg v Lodži vyperovali ministránu zo žaludka kustódrovho vnuka, kde sa nachádzala od roku 1905.

... Na olásku čitateľa týždenika Odglossy či je pravdu, že režiséri spávajú s herečkami, ktoré hrajú v ich filmoch, reťazka odpovedala záporne vysvetlujúc, že sa to týka predovšetkým režisérov bábkových a prirodovedcích filmov.

... Na istom dvore v Rudzie Śląskiej, zachránil život Edwardowi D., keď mu lopiou rozbil obliok. Edward D. sa zobil na rúčanie skia a zistil, že byt je plný plynu, ktorý visel z obloka, držal sa obločného rámu a nechcel dovoliť, aby ho vziahlí späť do bytu.

... Chlapci, ktorí kopali lopatou na istom dvore v Rudzie Śląskiej, zachránil život Edwardovi D., keď mu lopiou rozbil obliok. Edward D. sa zobil na rúčanie skia a zistil, že byt je plný plynu, ktorý unikal zo sporáka, na ktorom si chcel uvaríť zemiaky. Avšak medzitým zaspal a voda zhasila plameň. Edward D. stačil ešte vybehniť na chodbu, tam stratiť vedomie. Podarilo sa ho zachrániť; keby si však ešte trochu pospal, boloby snad priniesť bolest?

... Naistastie prišli hasiči, ktorí roztiahli záchrannú plachtu pravé v tom momente, keď praskla košela, za ktorú muža držal policiajt. Tak teda

Pacifista rozpráva o vzbúre v Honduras.

— Vlajkovo vzburenec bol o skoro isté. Len keby sa im podarilo dobyť hlavnú stanici v hlavnom meste, vládnúca strana by bola porazena.

— A nepodarilo sa im?

— Nie. Revolucionári nemali peniaze na perónne

na druhém programu ligový zápas! QUICK — Hamburg

Diogenes raz vital víťaza olympijských hier a spýtal sa ho:

— Zvíťazil si?

— Ano, majster — odpovedal mladenc, celý šťastný.

— A nad kým si zvíťazil?

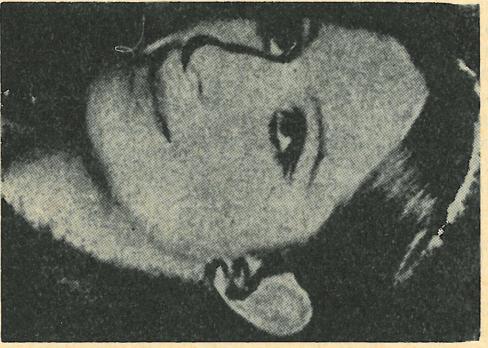
— Nad Patriokasmom z Solína.

— Bol horší ako ty alebo lepší?

— Samozrejme, že horší.

Predsa prehral.

— Tak prečo si vlastne rád naivný, keď si prekonal horšieho.

KLEPTOMANKOU

BARBORA

Na festivalu písničiek západoevropských televízí, ktoré sa konal počas kvetna v Brightonu, nebyla uvedena písnička reprezentujúcej italský koncer RAI-TV. Tuto písničku nazvanou „Tak“ písala a zaspieval Gigliola Cinquettiova. Písnička sice hovorí o láске, ale italské úrady zjistily, že mnichokrát opakovane slovo „tak“ v textu písničky možlo italské veřejnosti sugerovať, jak má hlasovat v referendum ve včesi rozvod.

Písničku „Tak“ uslyší diváci Eurovisie teprve po italském referendum.

CÍM DALEJ

Stockholm: Istý 50-ročný muž chcel spáchat samovraždu. Policie, ktorá zavolala, sa

prokonzí a podrobila se osobnej prohlídky. Herdeka byla veľmi rozcadená a hájila sa výkou frází: „Panové, vy neviete, kdo jsem!“ Avšak ani silzy nepomohly. Keďže rezignoval, odbrnul cíp norkového kožičku, ukázala sa kabelka upevnená na pásku u súkne, v níž bolo 16 flakónu parfémová, několik tyčinek na rty, noční krajková košile, púl tütu kalhotek a 4 plachovky kaviáru.

V Londýne vznikol Klub čiernej ovce. Členom tohto klubu sa může stat každý, koho vyhodí z alebo koho bol vyedený, s podmienkou, že niečo v živote urobil.

Bulvární tisk událost srozuměně patří do rozfukal a zdňaznil, že Barbora Streisandová doslává za jeden film 700 000 dolarů.

ZIVOT VISEL

Marshall: 54-ročný Emanuel Vitria už pát roků žije s umelým srdcom. Zatiaľ je najstarším pacientom v Európe, ktorý úspešne prežíva transplantáciu. Povolením je ako sám tvrdý — intenzívne a nemá žiadne bolesti.

Marseille: 54-ročný Emanuel Vitria už pát roků žije s umelým srdcom. Zatiaľ je najstarším pacientom v Európe, ktorý úspešne prežíva transplantáciu. Povolením je ako sám tvrdý — intenzívne a nemá žiadne bolesti.

KLUB „ČIERNEJ OVCE“

V Londýne vznikol Klub čiernej ovce. Členom tohto klubu sa může stat každý, koho vyhodí z alebo koho bol vyedený, s podmienkou, že niečo v živote urobil.

Bulvární tisk událost srozuměně patří do rozfukal a zdňaznil, že Barbora Streisandová doslává za jeden film 700 000 dolarů.

NA KOŠELI

Marshall: 54-ročný Emanuel Vitria už pát roků žije s umelým srdcom. Zatiaľ je najstarším pacientom v Európe, ktorý úspešne prežíva transplantáciu. Povolením je ako sám tvrdý — intenzívne a nemá žiadne bolesti.

Marseille: 54-ročný Emanuel Vitria už pát roků žije s umelým srdcom. Zatiaľ je najstarším pacientom v Európe, ktorý úspešne prežíva transplantáciu. Povolením je ako sám tvrdý — intenzívne a nemá žiadne bolesti.

KLUB „ČIERNEJ OVCE“

V Londýne vznikol Klub čiernej ovce. Členom tohto klubu sa může stat každý, koho vyhodí z alebo koho bol vyedený, s podmienkou, že niečo v živote urobil.

Bulvární tisk událost srozuměně patří do rozfukal a zdňaznil, že Barbora Streisandová doslává za jeden film 700 000 dolarů.

Optimista.

STERN — Hanburk